

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Przemysław Krysiński

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe:

- **2020:** stopień doktora nauk społecznych w zakresie nauk o komunikacji społecznej i mediach uzyskany na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Obszary zastosowania i potencjał rozwiązań należących do koncepcji smart city ze szczególnym uwzględnieniem sektora informacyjnego*, przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Kowalskiej-Chrzanowskiej, prof. UMK (recenzentki: dr hab. Maja Wojciechowska, prof. UG oraz dr hab. Mariola Antczak, prof. UŁ);
- **2007:** magisterium z informacji naukowej i bibliotekoznawstwa na podstawie pracy *Wrota Polski jako projekt zmierzający do poprawy funkcjonowania administracji publicznej*, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Ewy Głowackiej;
- **2006:** europejski certyfikat potwierdzający znajomość języka angielskiego – *TELC. English For Business Purposes*;
- **2005:** licencjat z informacji naukowej i bibliotekoznawstwa na podstawie pracy *Biuletyn Informacji Publicznej – podstawy prawne i zasady funkcjonowania*, przygotowanej pod kierunkiem dr. Tomasza Wolniewicza.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu:

1 października 2007 roku zostałem zatrudniony na stanowisku referenta inżynieryjno-technicznego w nieistniejącej już Pracowni Metod Komputerowych, działającej w ramach struktur Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (dalej: Instytut INiB UMK) na Wydziale Nauk Historycznych UMK (dalej: WNH UMK). W 2011 roku awansowałem na stanowisko specjalisty. Zakres moich obowiązków został poszerzony o m.in. organizację i planowanie działań promocyjnych na rzecz Instytutu INiB UMK (reklama w mediach, pośrednictwo w kontaktach z mediami, projektowanie i przygotowanie materiałów promocyjnych, organizacja i nadzór nad przedsięwzięciami promocyjnymi – konferencje, kursy dla maturzystów, prelekcje, sesje popularno-naukowe, promocja w mediach elektronicznych z wykorzystaniem serwisów społecznościowych).

Na przełomie 2017 i 2018 roku rozpocząłem pracę nad dysertacją doktorską, realizując pierwsze kwerendy naukowe i planując badania. 1 lutego 2019 roku zostałem zatrudniony

na stanowisku asystenta naukowo-dydaktycznego w Katedrze Badań Przestrzeni Informacyjnej Instytutu Badań Informacji i Komunikacji (dalej: IBIK) na WNH (od 1 października 2019 roku IBIK funkcjonuje w strukturach Wydziału Filozofii i Nauk Społecznych UMK).

10 grudnia 2019 roku obroniłem pracę doktorską w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. 14 stycznia 2020 roku uzyskałem stopień doktora nauk społecznych. 1 października 2020 roku awansowałem na stanowisko adiunkta badawczo-dydaktycznego.

4. Określenie osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia

doktora habilitowanego: Krysiński Przemysław, *Społeczność LGBTQ+ w przestrzeni bibliotecznej. Wspieranie inkluzji i różnorodności jako nowy obszar działalności bibliotek*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2026. (recenzentki wydawnicze: dr hab. Agata Walczak-Niewiadomska, dr hab. Maja Wojciechowska, prof. UG).

Głównym kontekstem rozważań zawartych w niniejszej monografii jest dostęp do informacji (ang. *access to information*) oraz podporządkowane mu zagadnienie równości w dostępie do informacji¹ (ang. *equity of access to information*) osób ze społeczności LGBTQ+, co sytuje przedmiot publikacji w ramach dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach, w szczególności jej subdyscypliny jaką jest bibliologia i informatologia². Dostęp do informacji przysługuje każdej osobie i oznacza prawo do skorzystania z informacji za pomocą dowolnego medium (analogowego lub elektronicznego). Przejawia się w dążeniu do poszukiwania, otrzymywania i przekazywania danych, szczególnie tych, które dotyczą funkcjonowania organów publicznych. Dostęp do informacji oraz jej właściwe rozumienie są ważnymi elementami każdego państwa demokratycznego, w którym obywatel może sprawować kontrolę

¹ L. Lievrouw, S. E. Farb, *Information and Equity*, „Annual Review of Information Science and Technology” 2003, vol. 37, iss. 1, s. 502; R. E. Rice, M. McCreadie, S.L. Chang, *Accessing and Browsing Information and Communication*, Londyn 2001, s. 45–55.

² Dyscyplina bibliologia i informatologia utraciła swoją samodzielność po wejściu w życie Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2019, poz. 1818). Zmieniła się także jej przynależność dziedzinowa z obszaru nauk humanistycznych na obszar nauk społecznych. Jako subdyscyplina nauk o komunikacji społecznej i mediach zachowała swoją odrębność i specyfikę badawczą. W związku z tym autor zdecydował się posługiwać nazwą bibliologia i informatologia, jednocześnie odwołując się do dorobku w zakresie innych subdyscyplin nauki o komunikacji społecznej i mediach, czyli nauk o mediach, nauk o poznaniu i komunikacji społecznej, jeśli w tym zakresie prowadzono badania wpisujące się w zakres niniejszej publikacji. Zob. B. Koredczuk, J. Woźniak-Kasperek, *Bibliologia i informatologia w naukach o komunikacji społecznej i mediach – odrębność czy komplementarność?*, „Studia Medioznawcze” 2019, nr 3, s. 212–224; Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz. U. 2011, nr 179, poz. 1065; Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, Dz. U. 2018, poz. 1818.

nad działaniami przedstawicieli władzy, a także uczestniczyć w procesie decyzyjnym. Obecnie aż 80 krajów posiada prawa, które gwarantują obywatelom możliwość dostępu do informacji. Jednym z najstarszych dokumentów regulujących zasady udostępniania informacji jest szwedzka ustawa o wolności prasy z 1766 roku, wydana jako Akt o Wolności Prasy (Tryckfrihetsförordningen). Jako pierwsza na świecie zagwarantowała swobodną komunikację i publiczny dostęp do informacji oraz zniosła cenzurę w Szwecji (z wyjątkiem religijnej). Podobne przepisy wprowadzono w Stanach Zjednoczonych (1966), Australii (1982), Kanadzie (1983) i Wielkiej Brytanii (2000)³.

Jednymi z najważniejszych dokumentów o zasięgu międzynarodowym, w których pojawiły się zapisy gwarantujące dostęp do informacji były Powszechna Deklaracja Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych z 1948 roku oraz Europejska Konwencja Praw Człowieka z 1950 roku. W pierwszym umieszczono zapis dający każdemu człowiekowi prawo do wolności poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji⁴; w drugim zagwarantowano wolność wyrażania opinii, w tym „swobodę otrzymywania i przekazywania informacji”. W 2009 roku Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu orzekł, że przepisy te obejmują także prawo dostępu do informacji będącej w posiadaniu organów publicznych⁵. Wśród pozostałych dokumentów odnoszących się do tej kwestii, należy wymienić także Europejską kartę społeczną” (zaktualizowaną w 1996 roku), nakładającą na państwa obowiązki informacyjne, zwłaszcza w kontekście ochrony zdrowia, środowiska i pracy⁶. Istotne zapisy znalazły się także w podpisanej w 1988 roku w Aarhus Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska oraz Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej z 2000 roku. Pierwszy dokument odnosi się do dostępu do informacji o środowisku, nakładając obowiązki na państwa w zakresie zapewnienia obywatelom dostępu do informacji środowiskowej, udziału w procesach decyzyjnych oraz dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach

³ K. Walby, M. Larsen, *Access to Information and Freedom of Information Requests: Neglected Means of Data Production in the Social Sciences*, „Qualitative Inquiry” 2011, vol. 18, iss. 1, s. 31–42.

⁴ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka [online]. Sejm RP [dostęp 13 maja 2025]. Dostępny w World Wide Web: <http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/onz/1948.html>.

⁵ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2, Dz. U. 1993, nr 61, poz. 284.

⁶ Europejska karta społeczna sporządzona w Turynie dnia 18 października 1961 r., Dz. U. 1999, nr 8, poz. 67.

ekologicznych⁷; w drugim zagwarantowano brak możliwości wpływania władz publicznych na przekazy medialne, akcentując znaczenie pluralizmu mediów⁸.

Kwestii dostępu do informacji podlega zagadnienie równości w dostępie do informacji odnoszące się do osób ze społeczności LGBTQ+. Pomimo przemian społecznych oraz postępu technologicznego, jest to grupa narażona na dyskryminację, także w zakresie zaspokajania potrzeb informacyjnych. Pierwszy znaczący przegląd literatury odnoszący się do działalności bibliotek podejmowanej z myślą o osobach ze społeczności LGBTQ+ udowodnił istnienie wielu przeszkód, z którymi muszą mierzyć się, zarówno bibliotekarze, jak i osoby korzystające z usług bibliotek⁹. Jego autor – Steven Joyce – zauważył, że usługi biblioteczne adresowane do lesbijek, gejów i osób biseksualnych są słabo rozwinięte, w związku z czym należałoby to zmienić poprzez m.in. poprawę dostępu do zbiorów, odpowiednią ich klasyfikację i katalogowanie oraz wdrożenie właściwych standardów obsługi¹⁰. Z kwestią dostępności bibliotek dla różnych grup użytkowników wiąże się także wspomniane już zagadnienie „trzeciego miejsca”, coraz częściej stanowiące przedmiot rozważań bibliologów i informatologów, zarówno na świecie jak i w Polsce¹¹. Biblioteki są traktowane jako przestrzeń wspólna, służąca organizacji nieformalnego życia publicznego. Pod wpływem zmian technologicznych, społecznych i kulturowych, pojawiają się w nich m.in. sale konferencyjne, multimedialne, centra dydaktyczne, galerie, księgarnie, miejsca do odpoczynku. Coraz częściej zachodzą także zmiany mentalne wśród bibliotekarek i bibliotekarzy. To dowód na zmieniającą się rolę bibliotek, które już nie tylko zapewniają miejsce do pracy lub nauki. Wiele z tych inicjatyw ma na celu zachęcenie większej grupy odbiorców do uczestnictwa w życiu społecznym. Jest to niezwykle ważne zwłaszcza w przypadku osób zagrożonych wykluczeniem oraz takich, które do tej pory nie widziały dla siebie miejsca w przestrzeni bibliotecznej.

⁷ Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzona w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r., Dz. U., nr 78, poz. 706.

⁸ Karta praw podstawowych Unii Europejskiej [online]. Parlament Europejski [dostęp 13 maja 2025]. Dostępny w World Wide Web: http://oide.sejm.gov.pl/oide/?option=com_content&view=article&id=14428&Itemid=422.

⁹ C. M. Pierson, *Barriers to Access and Information for the LGBTQ Community*, „Canadian Journal of Information and Library Science” 2017, vol. 41, no. 4, s. 245–262.

¹⁰ S. Joyce, *Lesbian, Gay, and Bisexual Library Service: A Review of the Literature*, „Public Libraries” 2000, vol. 39, no. 5, s. 270–279.

¹¹ Np. M. Wojciechowska, M. Orzoł, *A Library as the Third Place. On the Example of Medical School Libraries*, „Medical Library Forum” 2020, vol. 13, iss. 2, s. 3–18; E. Wood, *Libraries Full Circle: The Cross Section of Community, the Public Sphere, and Third Place*, „Public Library Quarterly” 2020, vol. 40, iss. 2, s. 144–166; H. Lin, N. Pang, B. Luyt, *Is the Library a Third Place for Young People?*, „Journal of Librarianship and Information Science” 2014, vol. 47, iss. 2, 145–155; A. Łobocka, *Koncepcja biblioteki jako „trzeciego miejsca” w kontekście potrzeb osób starszych*, „Zarządzanie Biblioteką” 2013, t. 1, nr 5, s. 43–50; S. E. Montgomery, *The Third Place: The Library as Collaborative and Community Space in a Time of Fiscal Restraint*, „College & Undergraduate Libraries” 2011, vol. 18, iss. 2–3, s. 228–238.

Wdrażane zmiany to także forma zachęty do korzystania z nowych usług, które w większości przypadków oferowane są bezpłatnie. Nie bez znaczenia jest także kulturotwórcza funkcja bibliotek, dzięki której kolejne grupy odbiorców zyskują dodatkową przestrzeń do organizacji różnego rodzaju przedsięwzięć.

Przedmiot i cele pracy

Zasadniczym przedmiotem rozważań w niniejszej publikacji jest aktywność bibliotek podejmowana w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ na świecie oraz w Polsce. Głównym celem było dokonanie syntetycznego opracowania zagadnienia, do tej pory analizowanego w polskiej bibliologii i informatologii w sposób śladowy. O ile kwestia dostępności usług bibliotecznych (w kontekście fizycznym, cyfrowym, społecznym, a także instytucjonalnym) od kilku dekad stanowi przedmiot rozważań wielu polskich bibliologów i informatologów¹², o tyle temat potrzeb informacyjnych użytkowników ze społeczności LGBTQ+ jest zagadnieniem właściwie nierozpoznanym na gruncie polskim. Wpisuje się ono w obszar rozważań dotyczących użytkowników zagrożonych wykluczeniem, jak również związane jest ze zmieniającą się rolą instytucji kultury (w tym bibliotek) pod wpływem rozwoju technologii, cyfryzacji i zmian społecznych. Wśród najczęściej akcentowanych barier w dostępie do zasobów i usług, do tej pory pojawiały się m.in. ograniczenia finansowe, niedostateczne umiejętności cyfrowe, problemy językowe, trudności w poruszaniu się i inne rodzaje niepełnosprawności, trudności w rozumieniu zasad funkcjonowania biblioteki, itd. Na przestrzeni kilku dekad, wielu badaczy przekonywało w ramach prowadzonych badań, że biblioteki publiczne mogą wspierać takich użytkowników w różny sposób, przede wszystkim poprzez likwidowanie istniejących przeszkód, a także podejmowanie szeregu działań inkluzywnych, co ma miejsce od dłuższego czasu. To m.in. oferowanie bezpłatnych usług (dostępu do zbiorów, Internetu i programów edukacyjnych), organizowanie wszelkiego rodzaju szkoleń (np. z kompetencji informacyjnych), pomoc w korzystaniu z zasobów online, odpowiednie dostosowanie przestrzeni bibliotecznej oraz zapewnienie wsparcia indywidualnego. W obliczu przemian społeczno-kulturowych, obserwujemy, że problem

¹² Np. M. Wójcik, *Usługi informacyjne bibliotek. Przegląd polskiego piśmiennictwa z lat 2013–2023*, „Przegląd Biblioteczny” 2024, t. 92, nr 3, s. 370–382; *Mobilna biblioteka*, pod. red. Mai Wojciechowskiej, Warszawa 2021; M. Fedorowicz, *Media i usługi biblioteczne dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym*, „Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze” 2017, z. 9, s. 17–27; E. B. Zybert, *Bezdomni w bibliotekach: doświadczenia zagraniczne*, „Przegląd Biblioteczny” 2016, t. 84, nr 1, s. 27–45; A. Walczak-Niewiadomska, *Alternatywne usługi biblioteczne*, „Bibliotekarz” 2011, nr 12, s. 21–24; M. Fedorowicz-Kruszewska, M. Jarocki, *Dostępność stron WWW polskich bibliotek uniwersyteckich dla osób z niepełnosprawnością wzroku – wyniki badań*, „Przegląd Biblioteczny” 2010, t. 78, nr 4, s. 447–459; B. Woźniczka-Paruzel, *Osoby z niepełnosprawnościami czytelniczymi w bibliotece: sygnalizacja problemu*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Bibliologia” 2000, nr 4, s. 405–423.

wykluczenia dotyczy coraz większej liczby użytkowników, wśród których pojawiają się nowi odbiorcy usług bibliotecznych, oczekujący zaspokajania określonych potrzeb informacyjnych. Dla przedstawicieli polskiej bibliologii i informatologii jest to szansa na poszerzenie obszarów badawczych o nowe zagadnienia, także takie, które już od dawna stanowią przedmiot rozważań zagranicznych przedstawicieli dyscypliny. Niewątpliwie jednym z takich zagadnień jest kwestia otwierania się bibliotek publicznych na potrzeby osób ze społeczności LGBTQ+. Stąd pomysł, by przyjrzeć się temu zagadnieniu także na gruncie polskim. Wśród celów szczegółowych niniejszej publikacji wyróżniłem:

- analizę zainteresowania tematyką aktywności bibliotek podejmowanej w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ w dyskursie naukowym na podstawie przeglądu piśmiennictwa zagranicznego i polskiego, ze szczególnym uwzględnieniem bibliologii i informatologii, oraz wskazanie szczegółowych obszarów zainteresowania takiej działalności przyciągających uwagę przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych,
- ocenę poziomu wiedzy pracowników bibliotek publicznych na temat obsługi osób ze społeczności LGBTQ+ i realizacji ich potrzeb,
- zdiagnozowanie potrzeb zarówno osób ze społeczności LGBTQ+, jak i środowiska bibliotekarskiego w kontekście usług adresowanych do osób nieheteronormatywnych oraz pozostałych – zainteresowanych tą tematyką,
- ocenę poziomu komfortu bibliotekarzy oraz osób ze społeczności LGBTQ+ w odniesieniu do usług świadczonych przez biblioteki,
- zdiagnozowanie podstawowych problemów związanych z aktywnością bibliotek publicznych podejmowaną z myślą o osobach LGBTQ+,
- wskazanie najpopularniejszych usług, dzięki którym biblioteka publiczna może realizować misję instytucji włączającej i promującej różnorodność na świecie oraz w kraju,
- ocenę stopnia zaawansowania działań włączających w odniesieniu do społeczności LGBTQ+ w bibliotekach publicznych w Polsce na tle bibliotek zagranicznych,
- zaproponowanie środowisku bibliotekarskiemu podstawowych rozwiązań w zakresie obsługi osób ze społeczności LGBTQ+.

Stan badań

W celu ustalenia stanu badań nad zagadnieniem działalności bibliotek prowadzonej w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+, przeprowadziłem systematyczną analizę

piśmiennictwa naukowego dostępnego w światowych i krajowych bazach danych (Web of Science Core Collection; Scopus; Library, Information Science and Technology Abstracts; Polska Bibliografia Bibliologiczna) oraz periodykach z zakresu bibliologii i informatologii, zarówno tych, które znajdują się w ministerialnym wykazie czasopism punktowanych, jak i poza nim¹³. Zgromadzony materiał badawczy objął okres **od początku 1992 roku** (pierwszy artykuł na temat aktywności bibliotek w odniesieniu do osób nieheteronormatywnych) **do końca maja 2025 roku**.

Analiza literatury przedmiotu¹⁴ dowiodła, że aktywność bibliotek prowadzona w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ już od kilku dekad jest przedmiotem zainteresowania przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, w tym badaczy z zakresu bibliologii i informatologii. W piśmiennictwie naukowym zagadnienie to zostało podjęte po raz pierwszy **w 1992 roku** w artykule *Public Endorsement of Restrictions on Three Aspects of Free Expression by Homosexuals: Socio-Demographic and Trends Analysis 1973–1988* autorstwa Edmunda F. Dejowskiego¹⁵. Z kolei w piśmiennictwie z zakresu bibliologii i informatologii, po raz pierwszy tym tematem zajął się Steven Joyce **w 2000 roku**, publikując artykuł *Lesbian, Gay, and Bisexual Library Service: A Review of the Literature*¹⁶. Jeśli chodzi o polskich badaczy, jako pierwszy kwestię działalności bibliotek prowadzonej w odniesieniu do osób nieheteronormatywnych podjął **w 2022 roku** Michał Zając w opracowaniu „*Rainbow Round Table*” i jego działalność na rzecz społeczności LGBTQ+ w USA: bibliotekarzy i użytkowników bibliotek.

Do roku 2004 na łamach literatury naukowej pojawiały się pojedyncze opracowania dotyczące działalności bibliotek z myślą o osobach nieheteronormatywnych. Najczęściej dotyczyły cenzurowania zbiorów bibliotecznych o tematyce LGBTQ+ poprzez ich usuwanie lub niszczenie. Z tego rodzaju opracowań wystarczy wspomnieć w tym miejscu artykuł Teda Goodmana dotyczący sesji naukowej zatytułowanej „Queer Customs: Censorship Across the US-Canada Border”, odbywającej się w czasie 23. konferencji Art Libraries Society of North America, wspieranej przez Gay and Lesbian Interests Round Table ALA i Cultural Diversity

¹³ Komunikat Ministra Nauki z dnia 5 stycznia 2024 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych [online]. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego [dostęp 23 lutego 2025]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.gov.pl/web/nauka/komunikat-ministra-nauki-z-dnia-5-stycznia-2024-r-w-sprawie-wykazu-czasopism-naukowych-i-recenzowanych-materialow-z-konferencji-miedzynarodowych>.

¹⁴ W tym miejscu autor przedstawił jedynie najważniejsze prace, celowo rezygnując z ich kompleksowego omówienia, które zostało zaprezentowane w trzecim rozdziale niniejszej publikacji.

¹⁵ E. F. Dejowski, *Public Endorsement of Restrictions on Three Aspects of Free Expression by Homosexuals: Socio-Demographic and Trends Analysis 1973–1988*, „Journal of Homosexuality” 1992, vol. 23, iss. 4, s. 1–18.

¹⁶ S. Joyce, dz. cyt.

Committee, która miała miejsce w Quebecu 13 marca 1995 roku. W jej trakcie poruszono temat cenzurowania zbiorów o tematyce LGBTQ+, udostępnianych m.in. w bibliotekach i archiwach¹⁷. Innym dominującym wówczas zagadnieniem były działania instytucji kultury w kierunku ochrony i udostępniania dziedzictwa społeczności LGBTQ+. Przykład stanowi artykuł autorstwa Billa Lukenbilla pt. *Modern gay and lesbian libraries and archives in North America: a study in community identity and affirmation* dotyczący m.in. problemów wynikających z braku finansowania projektów mających na celu ochronę zbiorów bibliotecznych i archiwalnych. W opracowaniu zaakcentowano także problem związany z niedostateczną liczbą pracowników, w tym wolontariuszy oraz zauważono, że większość materiałów sprzed lat 60. XX wieku jest zagrożona zniszczeniem, przy czym wiele dokumentów nie zostało do tej pory skatalogowanych i udostępnionych, choćby w formie cyfrowej¹⁸.

W 2005 roku kwestia aktywności podejmowanej przez biblioteki w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ zaistniała na łamach opracowania bibliolożki i informatolożki Lindy Alexander. Od tego czasu nastąpił powolny wzrost publikacji, także monografii, które stały się inspiracją dla współczesnych badaczy z różnych dyscyplin naukowych, w tym bibliologów i informatologów. Przykładem jest publikacja *Serving LGBTIQ library and archives users: essays on outreach, service, collections and access*, wydana w 2011 roku pod redakcją Ellen Greenblatt, która stała się jednym z najważniejszych źródeł informacji na temat działalności bibliotek i archiwów w odniesieniu do nieheteronormatywnych odbiorców¹⁹.

Na początku drugiej dekady XXI wieku odnotowano wzrost zainteresowania problematyką działalności bibliotek prowadzonej z myślą o osobach nieheteronormatywnych. Od 2013 roku zaczęły pojawiać się prace autorstwa przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, co świadczy o tym, że zagadnienie to stanowi podstawę do rozważań o charakterze interdyscyplinarnym. Przykładem może być praca Sarah B. Alexander dotycząca zmieniającej się roli bibliotek w obliczu przemian społeczno-politycznych na świecie i konieczności wypracowania odpowiednich metod kształcenia młodych ludzi, uwzględniających podstawowe wartości takie jak szacunek do mniejszości²⁰.

¹⁷ T. Goodman, *Queer Customs: Censorship Across the US-Canada Border*, „Art Documentation: Journal of the Art Libraries Society of North America” 1995, vol. 14, iss. 3, s. 145–155.

¹⁸ B. Lukenbill, *Modern gay and lesbian libraries and archives in North America: a study in community identity and affirmation*, „Library Management” 2002, vol. 23, no. 1/2, s. 93–100.

¹⁹ E. Greenblatt, *Serving LGBTIQ Library and Archives Users: Essays on Outreach, Service, Collections and Access*, Jefferson 2011.

²⁰ S. B. Alexander, *Where the Queer Things Are: Library Services to LGBTQ Youth*, „B-Sides: Fieldwork” 2013, vol. 31, s. 1–2.

Największą koncentrację na zagadnieniu aktywności bibliotek prowadzonej w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+, w tym także badaczy reprezentujących bibliologię i informatologię, obserwuje się od roku 2016. Na świecie badania w tym zakresie prowadzone są na szeroką skalę m.in. w Indiach i Stanach Zjednoczonych. Do największych badaczy zajmujących się tą tematyką z perspektywy bibliologii i informatologii należą: Mehra Bharat, Lisette Hernandez, Baheya S. Jaber i Donna Braquet, którzy skupiają się na podejmowaniu działań włączających i aktywizujących osoby ze społeczności LGBTQ+ w bibliotekach²¹, a także opracowaniu i wdrożeniu odpowiednich procedur w zakresie obsługi gejų, lesbijek, osób biseksualnych i transpłciowych²². Wielu badaczy prowadzi badania w zakresie klasyfikowania i katalogowania zbiorów o tematyce LGBTQ+ przy użyciu słowników kontrolowanych takich jak Homosaurus, będący wspólnym dziełem specjalistów informacji z Holandii i Stanów Zjednoczonych²³.

Na kontynencie europejskim najwięcej badań w zakresie bibliologii i informatologii prowadzą szwedzkie badaczki z Uniwersytetu Linneusza z siedzibą w Växjö i Kalmarze. Tamtejsze bibliolożki i informatolożki skupiają się na zaspokajaniu potrzeb czytelniczych osób ze społeczności LGBTQ+. W jednym ze swoich artykułów dokonały analizy zawartości bazy danych zawierającej informacje na temat szwedzkiej literatury lesbijskiej, gejowskiej, biseksualnej, transpłciowej, *queer* i interseksualnej pod kątem tematyki, funkcjonalności interfejsu wyszukiwania i tezausa. Wyniki badań wskazały na potrzebę jeszcze dokładniejszego opisywania zbiorów o tematyce LGBTQ+, by mogła do nich dotrzeć jak największa liczba zainteresowanych czytelników²⁴.

Jeśli chodzi o polskie badania aktywności bibliotek podejmowanej w odniesieniu do osób nieheteronormatywnych z perspektywy bibliologii i informatologii, do końca maja 2025 roku odnotowałem **pięć publikacji** poświęconych temu zagadnieniu: artykuł Michała Zająca, dotyczący działań realizowanych w ramach grupy zadaniowej Rainbow Table w American

²¹ M. Bharat, L. Hernandez, *Libraries as Agents of Human Rights Protection and Social Justice on Behalf of Sexual Minorities in India: An Action-based Manifesto for Progressive Change*, „Advances in Librarianship” 2016, vol. 41, s. 147–182.

²² M. Bharat, D. Braquet, *Progressive LGBTQ Reference: Coming Out in the 21st Century*, „Reference Services Review” 2011, vol. 39, no. 3, s. 401–422.

²³ R. K. Fisher, *Using the Homosaurus in a Public Library Consortium: A Case Study*, „Library Resources & Technical Services” 2023, vol. 67, no. 1; B. Dobreski, K. Snow, H. Moulaison-Sandy, *On Overlap and Otherness: A Comparison of Three Vocabularies’ Approaches to LGBTQ+ Identity*, „Cataloging & Classification Quarterly” 2022, vol. 60, no. 6–7, s. 490–513; M. Cifor, K. J. Rawson, *Mediating Queer and Trans Pasts: The Homosaurus as Queer Information Activism*, „Information, Communication & Society” 2022, vol. 26, no. 11, s. 2168–2185.

²⁴ K. Golub, J. Bergenmar, S. Humlesjö, *Searching for Swedish LGBTQI Fiction: Challenges and Solutions*, „Journal of Documentation” 2022, vol. 78, no. 7, s. 464–484.

Library Association (dalej: ALA)²⁵ oraz dwa opracowania autora niniejszej publikacji (w jednym poruszono kwestię zaspokajania potrzeb osób ze społeczności LGBTQ+ przez biblioteki i organizacje biblioteczne, przywołując przykłady takich aktywności na świecie oraz nieliczne inicjatywy realizowane w Polsce²⁶, natomiast w drugim omówiono wyniki pilotażowych badań, w których przebadano pracowników różnych typów bibliotek w zakresie pracy z osobami ze społeczności LGBTQ+)²⁷. Pozostałe dwie prace polskich badaczek zostały opublikowane w zagranicznych periodykach – pierwsza autorstwa Zuzanny Wiorogórskiej i Zuzanny Sendor podejmuje problematykę zaspokajania potrzeb młodych osób ze społeczności LGBTQ+ w polskich bibliotekach²⁸, druga dotycząca kwestii działalności bibliotek publicznych w Polsce w odniesieniu do społeczności LGBTQ+, została przygotowana przez Anitę Has-Tokarz²⁹.

Niniejsza publikacja ma zatem szansę wypełnić lukę w badaniach w tym zakresie i doprowadzić do podjęcia szerszej dyskusji na temat działalności bibliotek w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ w perspektywie bibliologii i informatologii. Ponadto, dzięki zawartym w niej przykładom dobrych praktyk, może także stanowić cenne źródło informacji dla osób pracujących w polskich bibliotekach publicznych.

Podstawowe założenia i hipotezy badawcze

Punktem wyjścia do rozważań podjętych na łamach publikacji naukowych z różnych dyscyplin było zbadanie, czy i jakiego rodzaju aktywności świadczą biblioteki publiczne na świecie i w Polsce w obszarze usług skierowanych do osób ze społeczności LGBTQ+. Kolejnym etapem było zdefiniowanie obszarów badawczych wśród zebranej literatury oraz identyfikacja ewentualnych kierunków dalszych prac. Przeprowadzone analizy dowiodły, że kwestia działalności bibliotek podejmowanej w odniesieniu do osób nieheteronormatywnych jest obecna w rozważaniach światowych badaczy i zaczyna być dostrzegana także przez polskich

²⁵ M. Zając, „Rainbow Round Table” i jego działalność na rzecz społeczności LGBT+ w USA: bibliotekarzy i użytkowników bibliotek, [w:] *Wokół bibliotek i dziedzictwa kultury. Księga Jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Elżbiecie Barbarze Zybort z okazji 45-lecia pracy naukowej*, red. R. Kotowski, D. Grabowska, Warszawa 2022, s. 80–88.

²⁶ P. Krysiński, N. Pamuła, *Działania bibliotek i organizacji bibliotecznych na rzecz promowania inkluzywności i różnorodności w odniesieniu do społeczności LGBTQ+*, „Zagadnienia Informatyki” 2024, t. 62, nr 1, s. 9–27.

²⁷ P. Krysiński, *Polish Librarians Towards Meeting the Information Needs of the LGBTQ+ Community*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2024, vol. 22, s. 383–402.

²⁸ Z. Wiorogórska, Z. Sendor, *Between Openness and Silence: Public Librarians’ Perspectives on Serving LGBTQ+ Youth in Poland*, „Public Library Quarterly” 2025 (Early Access).

²⁹ A. Has-Tokarz, *Biblioteki publiczne w Polsce w kierunku idei inkluzywności i różnorodności. Działania na rzecz społeczności LGBTQ+*, „Organizator konferencji” 2024, s. 86–87.

naukowców. Większość z nich skupia się na barierach w zaspokajaniu potrzeb grup zagrożonych społecznym wykluczeniem oraz problemach związanych ze świadczeniem usług skierowanych do osób, które na co dzień zmagają się z dyskryminacją. W toku przeprowadzonego badania piśmiennictwa, w wielu pracach badawczych uwidoczniła się nowa rola biblioteki jako przyjaznej przestrzeni zapewniającej nie tylko tradycyjne usługi biblioteczne, ale także stanowiącej miejsce dające schronienie, umożliwiające podejmowanie aktywności zgodnie z zainteresowaniami i odpowiadające na potrzeby różnych grup odbiorców. Zmianie ulega także rola pracowników bibliotek, którzy przestają być wyłącznie menadżerami wiedzy. Coraz częściej stają się oni animatorami kultury, gotowymi do podejmowania nowych wyzwań i pracy z wymagającym użytkownikiem, szukającym nie tylko wysokojakościowej informacji, ale także oczekującym społecznego zaangażowania ze strony bibliotek publicznych. Ta misyjność instytucji kultury jest coraz bardziej widoczna zwłaszcza w przypadku mniejszych miejscowości, w których takie placówki jak biblioteki publiczne pełnią ważną rolę w życiu lokalnej społeczności.

Na potrzeby niniejszej publikacji przyjąłem następujące hipotezy badawcze:

- 1) Temat aktywności bibliotek prowadzonej w odniesieniu do osób nieheteronormatywnych stanowi przedmiot zainteresowania reprezentantów różnych dyscyplin naukowych.
- 2) Osoby ze społeczności LGBTQ+ nie mają dostatecznej wiedzy na temat adresowanych do nich usług bibliotecznych.
- 3) W Polsce osoby nieheteronormatywne oczekują uwzględnienia ich potrzeb w katalogu usług oferowanych przez biblioteki publiczne.
- 4) Polskie biblioteki publiczne świadczą usługi skierowane do osób ze społeczności LGBTQ+, a ich pracownicy mają świadomość zmieniającej się roli bibliotek.
- 5) Mimo niedostatecznej wiedzy na temat społeczności LGBTQ+, bibliotekarze są otwarci na zmiany, wykazują potrzebę większej liczby szkoleń w zakresie pracy z osobami nieheteronormatywnymi, a także dostrzegają konieczność lepszego dostosowania oferty bibliotecznej do ich potrzeb.

Zastosowane metody badań

Założone cele i hipotezy badawcze zdeterminowały zastosowanie określonych metod badawczych.

W procesie sprawdzenia, czy i w jaki sposób biblioteki podejmują działania w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ posłużyłem się **metodą analizy i krytyki**

piśmiennictwa³⁰. Pod uwagę wzięłem wyłącznie artykuły z recenzowanych czasopism naukowych, co było podyktowane zamiarem dokonania bieżącego przeglądu i stanu piśmiennictwa z zakresu badanej problematyki. Poszukiwanie piśmiennictwa przeprowadziłem w światowych (Web of Science Core Collection, Scopus oraz Library, Information Science and Technology Abstracts) i krajowych bazach danych (bibliograficzne bazy danych Biblioteki Narodowej, Polska Bibliografia Bibliologiczna), stosując określone warianty wyrażeń wyszukiwawczych, dostosowując je do interfejsu danego narzędzia. Aby wyszukać prace związane z działalnością bibliotek, użyłem terminu z prawostronnym maskowaniem – „librar*” w przypadku zagranicznych baz oraz „biblio*” w przypadku polskich narzędzi wyszukiwawczych, połączonego z terminami oznaczającymi użytkowników nieheteronormatywnych – „lgbt”, „lgbt”, „gay”, „lesbian”, „transgender”. Ze względu na duże opóźnienia w rejestracji piśmiennictwa w „Polskiej Bibliografii Bibliologicznej” (sięgające 2–3 lat), weryfikacją objąłem zawartość wybranych czasopism z zakresu nauk o komunikacji społecznej i mediach, skupiając się na tych, w których publikują polscy przedstawiciele bibliologii i informatologii. Przegląd objął zarówno tytuły znajdujące się w wykazie ministerialnym, jak i poza nim. Metodę analizy i krytyki piśmiennictwa zastosowałem także do wskazania obszarów zainteresowań badaczy zajmujących się aktywnością bibliotek, podejmowaną w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+, zidentyfikowanych w literaturze przedmiotu, w tym również z zakresu bibliologii i informatologii. W ich ocenie i systematyzacji sięgnąłem dodatkowo do dorobku **bibliometrii**³¹. W celu zaprezentowania przykładów działalności bibliotek z myślą o zaspokajaniu potrzeb osób nieheteronormatywnych wdrażanych w różnych obszarach na świecie oraz w Polsce, zastosowałem **metodę wielokrotnego studium przypadku**³². Jako punkt wyjścia przyjąłem informacje pozyskane z artykułów będących przedmiotem analizy w pierwszym etapie badań. Uzupełniłem je o dane pochodzące z publikacji zwartych opracowanych przez najważniejszych badaczy w tym zakresie, jak i blogów prowadzonych przez przedstawicieli środowiska naukowego, praktyków i pracowników bibliotek. Pomocnym źródłem były także dane pochodzące ze stron grup zadaniowych funkcjonujących w ramach organizacji bibliotecznych,

³⁰ Zob. S. Cisek, *Metoda analizy i krytyki piśmiennictwa w nauce o informacji i bibliotekoznawstwie w XXI wieku*, „Przegląd Biblioteczny” 2010, t. 78, nr 3, s. 273–284.

³¹ Zob. P. Nowak, *Bibliometria. Webometria. Podstawy. Wybrane zastosowania*. Poznań 2006.

³² Zob. A. Kożuch, I. Marzec, *Studium przypadku jako strategia badawcza w naukach społecznych*, „Zeszyty Naukowe. Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. T. Kościuszki” 2014, nr 2, s. 32–44.

podejmujących walkę o prawa użytkowników nieheteronormatywnych w bibliotekach³³. Kolejną z wykorzystanych metod była **metoda sondażu diagnostycznego**³⁴, która posłużyła do zgromadzenia danych dotyczących aktywności podejmowanej przez bibliotekarzy z bibliotek publicznych w kierunku zaspokajania potrzeb informacyjnych osób ze społeczności LGBTQ+. Wypowiedzi zebrane podczas badań ankietowych skonfrontowałem z informacjami pozyskanymi w wyniku przeprowadzonych **indywidualnych wywiadów pogłębionych**³⁵ z osobami ze społeczności LGBTQ+.

Konstrukcja pracy

Niniejsza publikacja obejmuje sześć rozdziałów. Pierwsze dwa stanowią rodzaj wprowadzenia w obszar najważniejszych zagadnień związanych ze społecznością LGBTQ+. W pierwszym rozdziale zaprezentowałem rozważania terminologiczne dotyczące tożsamości człowieka, zwracając uwagę na kwestie włączenia i wyłączenia społecznego. Z kolei w drugim przedstawiłem historię homoseksualizmu na świecie oraz w Polsce, skupiając się także na inicjatywach podejmowanych w celu przeciwdziałania wykluczeniu. By zrozumieć znaczenie dziedzictwa społeczności LGBTQ+, scharakteryzowałem zjawisko kultury *queer* oraz przedstawiłem działania promujące różnorodność i tolerancję w różnych obszarach życia.

W trzecim rozdziale zaprezentowałem wyniki analizy zagranicznego i polskiego piśmiennictwa na temat aktywności bibliotek podejmowanej z myślą o osobach nieheteronormatywnych. Na podstawie zebranego materiału, zidentyfikowałem obszary badawcze oraz wskazałem trendy w zainteresowaniu tym zagadnieniem w najbliższej przyszłości.

Czwarty rozdział poświęciłem ukazaniu społecznej roli bibliotek publicznych, coraz chętniej podejmujących aktywność w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+. W pierwszej części nakreśliłem historię działań aktywistów oraz działaczy, a także skupiłem się na zaleceniach międzynarodowych i lokalnych organizacji bibliotecznych w zakresie zaspokajania potrzeb informacyjnych nieheteronormatywnych użytkowników. Z kolei w drugiej przedstawiłem dobre praktyki w tym zakresie, podejmowane przez biblioteki publiczne w Polsce i na świecie. Zwróciłem także uwagę na te instytucje, które oferują

³³ Np. *LGBT Education for Library Personnel – Examples from Swedish Public Libraries* [online]. IFLA LGBTQ Users [dostęp 28 lutego 2025]. Dostępny w World Wide Web: <https://iflalgbtqusers.wordpress.com/2021/08/16/lgbtq-education-for-library-personnel-examples-from-swedish-public-libraries>.

³⁴ Zob. Z. Szyjewski, *Metody badania zachowań społecznych*, „Studia i Prace WNEIZ US” 2018, nr 54, z. 2, s. 147–162.

³⁵ Zob. R. Miński, *Wywiad pogłębiony jako technika badawcza. Możliwości wykorzystania IDI w badaniach ewaluacyjnych*, „Przegląd Socjologii Jakościowej” 2017, t. 13, nr 3, s. 30–51.

wyłącznie zbiory o tematyce LGBTQ+, nie tylko pełniąc rolę ośrodków udostępniających zbiory, ale przede wszystkim podejmując działania w zakresie ich ochrony.

W kolejnych dwóch rozdziałach – piątym i szóstym przedstawiłem wyniki badań bibliotekarzy i osób ze społeczności LGBTQ+ odnośnie do działalności bibliotek prowadzonej z myślą o osobach nieheteronormatywnych. Informacje pochodzące z badań ankietowych uzupełniłem o dane pozyskane z indywidualnych wywiadów pogłębionych przeprowadzonych z piętnastoma osobami ze społeczności LGBTQ+. Wychodząc naprzeciw potrzebom osób pracujących w bibliotece, w publikacji zamieściłem także propozycje rozwiązań skierowanych do środowiska bibliotekarskiego, które mogą ułatwić pracę z użytkownikami LGBTQ+. W ten sposób praca zyskała także wymiar wdrożeniowy.

Niniejsza publikacja stanowi próbę opisu działań bibliotek podejmowanych w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+. Moim podstawowym zamiarem nie było wyróżnianie osób nieheteronormatywnych na tle innych grup społecznych, a jedynie sprawdzenie, czy tak jak w wielu krajach na świecie, wybrane rozwiązania w zakresie obsługi osób ze społeczności LGBTQ+ mają potencjał wdrożeniowy w polskich bibliotekach i czy są potrzebne. To także próba zainicjowania dyskusji na ten temat, nie tylko wśród bibliotekarzy i bibliotekarek, ale także w środowisku polskich bibliologów i informatologów.

Wyniki przeprowadzonej analizy treściowej **381 publikacji** (analiza literatury przedmiotu za lata 1992–2025 ujawniła istnienie 381 publikacji, w tym 5 polskich) wskazują, że zagadnienie aktywności bibliotek podejmowanej w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ znajduje się w kręgu zainteresowań reprezentantów różnych dyscyplin naukowych. Tematyka ta obecna jest zwłaszcza na łamach prac z zakresu nauk społecznych, w tym bibliologii i informatologii. W piśmiennictwie zagranicznym spoza bibliologii i informatologii pierwszy artykuł na ten temat został opublikowany **w 1992 roku**. Pierwsza praca z obszaru LIS³⁶ pojawiła się dopiero **w 2000 roku**. Jej autorem jest Steven Joyce. W Polsce działalności bibliotek w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ po raz pierwszy przyjrzał się **w 2022 roku** Michał Zając – bibliolog i informatolog z Uniwersytetu Warszawskiego. Mający miejsce w drugiej dekadzie XXI wieku przyrost liczby publikacji podejmujących to zagadnienie pozwala wnioskować o jego dużym potencjale badawczym za granicą. W Polsce ten temat jest praktycznie niedostrzegalny i podejmowany incydentalnie. Taki stan rzeczy zachęcił autora niniejszej publikacji do bardziej szczegółowego zgłębienia tej kwestii w odniesieniu do polskich bibliotekarzy.

³⁶ Library and Information Science (LIS), czyli Bibliotekoznawstwo i informacja naukowa – interdyscyplinarna dziedzina, która koncentruje się na zarządzaniu informacją i dostępie do niej.

Większość badaczy postrzega temat aktywności bibliotek podejmowanej w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ jako część pracy, która nie powinna wzbudzać kontrowersji, niechęci i wrogości ze strony pozostałych grup społecznych. Wśród najczęściej poruszanych zagadnień znalazły się m.in.: zaspokajanie potrzeb informacyjnych osób ze społeczności LGBTQ+ i promowanie różnorodności; katalogowanie i rozwój kolekcji o tematyce LGBTQ+; dokumentowanie historii i działalności osób nieheteronormatywnych; cenzura w odniesieniu do „tęczowych zbiorów”; zmieniająca się rola bibliotekarzy i ich postawa wobec zaspokajania potrzeb osób ze społeczności LGBTQ+ oraz rozważania teoretyczne odnoszące się do aktywności bibliotek podejmowanej z myślą o osobach LGBTQ+. Pierwsze trzy kwestie cieszą się największym zainteresowaniem badaczy w ostatnich latach, o czym świadczy liczba artykułów zidentyfikowanych w tych obszarach.

Przeprowadzona analiza piśmiennictwa fachowego oraz informacje pozyskane w toku badania opinii środowiska bibliotekarskiego i osób ze społeczności LGBTQ+ potwierdzają, iż osoby nieheteronormatywne są zagrożone społecznym wykluczeniem, co jest wynikiem ich własnych ograniczeń, oporów psychicznych oraz lęku związanego z korzystaniem z oferty bibliotek. Można zatem domniemywać, że gdyby działania inkluzywne były podejmowane w bibliotekach w większym wymiarze, odwiedzałoby je więcej osób. Poza tym placówki te mogłyby zyskać nową rolę, stając się instytucjami pełniącymi ważną z punktu widzenia całego społeczeństwa misję. Wizja biblioteki jako „trzeciego miejsca” przeczy powszechnemu przekonaniu, iż jest to miejsce, w którym świadczone są jedynie tradycyjne formy udostępniania informacji. Wielu współczesnych bibliologów i informatologów podkreśla nową funkcję instytucji kultury, które stają się przestrzeniami otwartymi na potrzeby nowych grup użytkowników, w tym osób ze społeczności LGBTQ+. By móc jeszcze lepiej odpowiadać na potrzeby zmieniającego się społeczeństwa, konieczne jest lepsze rozpoznanie tego zagadnienia, zarówno od strony naukowej, jak i praktycznej.

Zestawienie przykładów inicjatyw skierowanych do osób ze społeczności LGBTQ+, realizowanych zarówno w zagranicznych, jak i polskich bibliotekach uprawnia z kolei do spostrzeżenia, że za granicą tego typu działalność jest podejmowana chętniej niż w Polsce. Tak jest m.in. w krajach, w których wartości demokratyczne takie jak: prawa człowieka, wolność słowa, wolność zgromadzeń, pluralizm, sprawiedliwość i państwo prawa, są istotnym fundamentem stabilnego i sprawiedliwego społeczeństwa. Różnorodność inicjatyw opisywanych przez zagranicznych badaczy dowodzi, że niektóre kraje są społecznie bardziej dojrzałe i otwarte na zaspokajanie potrzeb mniejszości seksualnych w obszarze usług

informacyjnych³⁷. Znajduje to również odzwierciedlenie w liczbie publikacji na ten temat, który w polskim piśmiennictwie z zakresu bibliologii i informatologii podejmowany jest incydentalnie.

Zebrany materiał dowodzi, że polskie biblioteki publiczne w niewielkim stopniu świadczą usługi biblioteczne skierowane do osób ze społeczności LGBTQ+, a ich pracownicy dostrzegają zmieniającą się rolę instytucji kultury. Mimo to, warto odnotować rosnącą liczbę inicjatyw podejmowanych z myślą o osobach LGBTQ+. Świadczy to nie tylko o zmieniającej się roli bibliotek publicznych, ale także dowodzi rosnącym oczekiwaniom społecznym względem nich. Póki co, wśród najczęściej realizowanych projektów włączających w polskich placówkach są: pogadanki, warsztaty, spotkania w ramach Żywej Biblioteki, rozmowy z autorami książek o tematyce LGBTQ+ oraz wydarzenia realizowane z okazji obchodów Miesiąca Dumy (ang. *Pride Month*) w czerwcu. Zagraniczne biblioteki mogą pochwalić się o wiele bardziej rozbudowanymi inicjatywami, wśród których można wymienić szeroko komentowany cykl spotkań Drag Queen Hour, mający tyle samo zwolenników, co przeciwników. Poza tym warta odnotowania jest większa dostępność zbiorów o tematyce LGBTQ+, których zakup nierzadko realizowany jest przy wsparciu organizacji walczących o prawa mniejszości seksualnych.

Wielu rozmówców zwróciło uwagę na potrzebę normalizacji kwestii związanych z zaspokajaniem potrzeb informacyjnych osób nieheteronormatywnych argumentując, że sprzyja temu pozytywne nastawienie coraz większej liczby Polaków, zwłaszcza młodych ludzi. Przeprowadzone badania dowiodły, że mimo niedostatecznej wiedzy na temat społeczności LGBTQ+, bibliotekarze widzą potrzebę podnoszenia swoich kompetencji w zakresie budowania oferty skierowanej do osób zagrożonych społecznym wykluczeniem, dostrzegając konieczność lepszego dostosowania usług bibliotecznych do potrzeb nowych grup

³⁷ Powszechnie wiadomo, że istnieją znaczące różnice między poszczególnymi państwami pod względem poziomu akceptacji społecznej w odniesieniu do osób LGBTQ+. W niektórych z nich bycie osobą nieheteronormatywną jest całkowicie nielegalne i podlega karze, w innych osoby LGBTQ+ cieszą się pełnią praw, nie odbiegając pod tym względem od pozostałych grup społecznych. Przykładowo Niemcy są jednym z tych państw, w których zalegalizowano możliwość zawierania małżeństw osób tej samej płci. Inny przykład stanowi Zjednoczone Królestwo, które oferuje osobom LGBTQ+ ochronę konstytucyjną. W ostatnich latach wdrożono szereg przepisów w celu wyeliminowania homofobii z instytucji edukacyjnych. Jednym z nich było m.in. uznanie równości w odniesieniu do orientacji seksualnej jako jednej z podstawowych zasad w brytyjskich szkołach. Według badania przeprowadzonego przez WORLD Policy Analysis Centre (WORLD) oraz University of California, Los Angeles (UCLA), spośród 193 państw, tylko Wielka Brytania, Boliwia, Ekwador, Fidzi, Malta, Meksyk i Nowa Zelandia są jedynymi krajami, które gwarantują swoim obywatelom pełnię praw konstytucyjnych bez względu na orientację seksualną i tożsamość płciową. W niektórych rejonach świata sytuacja jest bardziej skomplikowana. Jeśli chodzi o Afrykę, poza RPA ani jeden kraj nie gwarantuje osobom LGBTQ+ ochrony konstytucyjnej. Por. S. Narayan, *A Detailed Study of the LGBT in Global Context*, „Gyanshauryam, International Scientific Refereed Research Journal” 2021, vol. 4, iss. 5, s. 153–165.

odbiorców. Wielokrotnie podnoszono problem niewystarczających środków finansowych przeznaczanych na zakup nowych książek i czasopism oraz wskazywano na zbyt zachowawcze podejście osób decyzyjnych w kwestiach związanych z promowaniem działań inkluzywnych w bibliotekach. Z drugiej strony warto także podkreślić, iż nadal niewielu użytkowników, także tych ze społeczności LGBTQ+, zdaje sobie sprawę ze zmieniającej się roli bibliotek. Pozyskana w trakcie wywiadów pogłębionych wiedza na ten temat, pozwala wnioskować, że wciąż największy problem stanowią m.in.: brak zaufania i niechęć wynikające z lęku przed opinią publiczną, przekonanie o braku profesjonalizmu osób pracujących w bibliotekach i zbyt skromnej reprezentacji zbiorów o tematyce LGBTQ+, a także trudności komunikacyjne. To sprawia, że biblioteki publiczne nadal postrzegane są jako miejsca, w których zmiany zachodzą bardzo powoli. Z przeprowadzonych badań wynika, że osoby nieheteronormatywne oczekują uwzględnienia ich potrzeb w katalogu usług oferowanych przez biblioteki publiczne, dlatego warto sprostać temu wyzwaniu. Wdrażane nieśmiało rozwiązania, często przy okazji obchodów Miesiąca Dumy lub stanowiące element większych działań promujących różnorodność i inkluzywność, świadczą o silnej potrzebie zmian po obu stronach. Warto w ten dialog zaangażować także przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz środowisk aktywistycznych, którzy mają w tym zakresie duże doświadczenie. Dobrym rozwiązaniem jest także zapewnienie osobom pracującym w bibliotekach merytorycznego wsparcia poprzez organizację różnego rodzaju warsztatów, spotkań, webinarów oraz innych form kształcenia. Ważnym wnioskiem sformułowanym w wyniku poczynionych obserwacji jest także gotowość i otwartość na zmiany bibliotekarzy, wykazujących potrzebę poszerzania swojej wiedzy, zwłaszcza w zakresie pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem, a także dostrzegających konieczność lepszego dostosowania oferty bibliotecznej do ich potrzeb.

Reasumując, wszystkie poczynione na łamach niniejszej pracy rozważania dowodzą prawdziwości postawionych przeze mnie hipotez badawczych.

Przedstawiona publikacja jest pierwszym na gruncie polskim tak obszernym projektem badawczym, podejmującym kwestię aktywności bibliotek w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+. Mimo dążenia do kompletności, mam świadomość faktu, że ze względu na wieloaspektowość i wielopłaszczyznowość podjętej problematyki, dobór zaprezentowanych wniosków i przykładów dobrych praktyk nosi znamiona subiektywności. Poza tym warto też wspomnieć o ograniczeniach w odniesieniu do osób biorących udział w badaniach. Moim pierwotnym założeniem było wykorzystanie tej samej metody badawczej wobec obu grup badanych. O ile bibliotekarze z wielkim zaangażowaniem pochylali się nad wypełnieniem kwestionariusza, o tyle osoby ze społeczności LGBTQ+ nie były skłonne tak

chętnie wyrazić swojego zdania. Dotarcie do drugiej grupy badawczej było zdecydowanie trudniejsze, choćby ze względu na to, że część osób nadal żyje w ukryciu, nie informując o swojej orientacji seksualnej osób z najbliższego otoczenia. Niewielką pomocą w tym zakresie służyli przedstawiciele organizacji walczących o prawa osób nieheteronormatywnych w Polsce, najczęściej zasłaniając się celami statutowymi oraz brakiem możliwości logistycznych. Właśnie dlatego zdecydowałem się wykorzystać inną metodę pozyskania wiedzy w zakresie korzystania z usług bibliotek przez osoby ze społeczności LGBTQ+. Dzięki przeprowadzonym rozmowom, możliwe było skonfrontowanie uzyskanych od bibliotekarzy informacji z opiniami nieheteronormatywnych użytkowników bibliotek.

W obliczu braku wytycznych odnoszących się do działalności bibliotek publicznych podejmowanej z myślą o osobach ze społeczności LGBTQ+, sformułowałem również kilka postulatów, które należałoby adresować przede wszystkim do polskich bibliotekarzy i bibliotekarek oraz bibliologów i informatologów zajmujących się kwestią dostępności usług bibliotecznych. Priorytetem wydaje się wdrożenie odpowiednich standardów w zakresie obsługi użytkowników zagrożonych społecznym wykluczeniem, w czym z pewnością mogą pomóc przykłady dobrych praktyk w tym zakresie. Konieczne jest także opracowanie oferty szkoleń skierowanych do środowiska bibliotekarskiego. Ich celem powinno być przede wszystkim promowanie inkluzywności i różnorodności, ze szczególnym uwzględnieniem właściwych form komunikowania z użyciem języka włączającego. Istotne z punktu widzenia większego otwarcia na potrzeby osób nieheteronormatywnych w bibliotece powinno być także nawiązanie szerszej współpracy z organizacjami zajmującymi się wspieraniem osób ze społeczności LGBTQ+ i walką o ich prawa. Realizacja wspólnych inicjatyw takich jak m.in. dostosowanie systemów klasyfikacji obowiązujących w bibliotekach czy współpraca w zakresie właściwej organizacji księgozbioru z pewnością wpłynie na podniesienie jakości świadczonych usług, czyniąc bibliotekę miejscem jeszcze bardziej atrakcyjnym dla osób zagrożonych społecznym wykluczeniem.

Przygotowując tę publikację jednym z moich głównych celów było nie tylko zwrócenie uwagi na aktywność bibliotek w odniesieniu do społeczności LGBTQ+, ale także nakreślenie skomplikowanej sytuacji społeczno-politycznej, która od wielu lat ma miejsce w Polsce. Normalizacja i akceptacja to jedne z najczęściej pojawiających się postulatów w trakcie prowadzonych rozmów z osobami nieheteronormatywnymi. Wydaje się, że kwestia zaspokajania potrzeb informacyjnych osób ze społeczności LGBTQ+ jest niemal tak samo ważna jak edukowanie społeczeństwa w zakresie inkluzywności. Wiele podjętych w pracy zagadnień pozostawia szerokie pole do dalszych badań zarówno dla bibliologów

i informatologów, jak i reprezentantów innych dyscyplin z obszaru nauk humanistycznych i społecznych. Uważam, że zmieniające się nastawienie społeczeństwa do kwestii związanych z tożsamością płciową i orientacją seksualną, które obserwujemy zwłaszcza wśród przedstawicieli najmłodszych pokoleń, pozwalają wnioskować, że zmiany w tym zakresie w najbliższej przyszłości będą przyspieszały, także w Polsce. Z pewnością pozwoli to na jeszcze głębsze zbadanie potrzeb osób nieheteronormatywnych i wyjście im naprzeciw w podlegającej dynamicznym przemianom przestrzeni informacyjnej.

5. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć, jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich powstanie, w przypadku, gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej.

Przed uzyskaniem stopnia doktora moje zainteresowania naukowe skupiały się wokół **źródeł informacji, nowych technologii** oraz **e-learningu**. Efektem tych zainteresowań były m.in. publikacje: *E-book – nowa forma przekazu treści w postaci cyfrowej*, „Toruńskie Studia Bibliologiczne” [red. nauk. W. A. Ciszewska, M. Kowalska] R. 2: 2009, nr 1(2), s. 100–112 oraz *Elektroniczne źródła informacji z dziedziny historii. Polskie bazy danych na tle wybranych projektów zagranicznych*, „Wiadomości Historyczne” 2009, nr 5, s. 8–16.

W związku z zakończeniem projektu „Bibweb” (zob. działalność organizacyjna) przygotowałem opracowania podsumowujące działalność w tym zakresie: *Bibweb – próba oceny dotychczasowych doświadczeń*. „Biuletyn EBIB” [online] 2009, nr 9 (109) [dostęp 3 listopada 2018]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2009/109/a.php?bibweb> [współaut. E. Kurkowska, N. Pamuła-Cieślak, A. Wołodko] oraz *Funkcjonalność szkoleń e-learningowych na przykładzie kursu „Bibweb”*, „Sprawozdania Towarzystwa Naukowego w Toruniu” 1.I.2009–31.XII.2009, Toruń 2010. Publikacją *Login: BIBLIOTEKA. Nowy kurs e-learningowy dla bibliotekarzy*, „E-mentor 2010”, nr 5 (37), s. 36–39 (dostępny także on-line: http://www.e-mentor.edu.pl/_pdf/ementor37.pdf) udokumentowałem natomiast swoje doświadczenia z opracowywania treści szkoleniowych oraz prowadzenia zajęć e-learningowych w projekcie „Login: biblioteka” (zob. działalność organizacyjna). Po zakończeniu tego przedsięwzięcia przygotowałem także opracowanie podsumowujące pt. *Login: biblioteka. jak krok po kroku przygotowaliśmy i zrealizowaliśmy kurs e-learningowy dla bibliotekarzy?*, Warszawa: Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, 2015.

(współaut. A. Wołodko, E. J. Kurkowska, N. Pamuła-Cieślak, red. A. Koszowska, oprac. A. Wołodko). Dostępny w World Wide Web: <https://www.inibi.umk.pl/panel/wp-content/uploads>.

Moje zaangażowanie w organizację konferencji *Homo communicativus. Współczesne oblicza komunikacji i informacji* (Toruń, 24–25 czerwca 2013 roku) zaowocowało dwiema kolejnymi publikacjami: sprawozdaniem pt. *Człowiek w dobie konwergencji mediów – relacja z konferencji*, „E-mentor” 2013, nr 4 (51), s. 32–33 [współaut. M. Kowalska] oraz wydawnictwem zbiorowym pt. *Współczesne oblicza komunikacji i informacji: problemy, badania, hipotezy*, praca zbiorowa pod red. E. Głowackiej i M. Kowalskiej, przy współpracy P. Krysińskiego, Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK, 2014.

Opublikowałem także dwa artykuły w jednej z pierwszych polskich monografii poświęconych infobrokerstwu: *Ośrodki kształcenia infobrokerów w Polsce*, [w:] *Infobrokerstwo: idee, koncepcje, rozwiązania praktyczne*. Pod red. Małgorzaty Kowalskiej i Tadeusza Wojewódzkiego, Gdańsk: Ateneum. Szkoła Wyższa 2015, s. 194–201 oraz *Warsztat pracy infobrokera*, [w:] *Infobrokerstwo: idee, koncepcje, rozwiązania praktyczne*. Pod red. Małgorzaty Kowalskiej i Tadeusza Wojewódzkiego, Gdańsk: Ateneum. Szkoła Wyższa 2015, s. 277–314 [współaut. M. Kowalska, N. Pamuła-Cieślak].

W 2017 roku zaangażowałem się w prace zespołu pod kierunkiem dr hab. Veslavy Osińskiej, prof. UMK, czego efektem była publikacja *Analiza układów kompozycyjnych w wizualnej identyfikacji książek metodą eyetracking*, „Przegląd Biblioteczny” 2018, s. 403–421 [współaut. V. Osińska, G. Osiński, J. Niedźwiecka, A. Szalach]. Artykuł stanowił zapis wyników eksperymentu, przeprowadzonego przy użyciu zyskującej wówczas coraz większą popularność metody eye trackingu. Analizowane obrazy zostały skomponowane z kilku zbiorów okładek, a wyniki przeprowadzonych badań potwierdziły słuszność zastosowania sprawdzonych, uniwersalnych kodów kompozycyjnych w promowaniu konkretnej książki w środowisku naukowym. Efektem powyższych działań było przeprowadzenie analizy jakościowo-ilościowej, odnoszącej się bezpośrednio do strategii postrzegania różnych kompozycji okładek książek. Określono także wpływ predefiniowanego stylu graficznego na percepcję wizualną obserwatorów. Wykazano, że szczególne znaczenie mają odpowiednio dobrane pozycje o odcieniach barwy czerwonej, współczynniki kontrastu barwnego oraz występujące na okładkach grafiki o kształcie ludzkiej twarzy. Mój wkład w powstanie artykułu polegał na przygotowaniu wszystkich materiałów graficznych, które były prezentowane uczestnikom eksperymentu.

W 2018 roku ukazała się publikacja zbiorowa, którą zrecenzowałem rok później: *Multibibliotekarstwo*, pod red. Mai Wojciechowskiej, Warszawa 2018, „Zagadnienia Informatyki Naukowej” 2019, nr 1 (113), s. 110–113 [recenzja]. Zawarte w książce artykuły w większości zostały zaprezentowane na odbywającej się w 2018 roku konferencji, w trakcie której przedstawiłem referat dotyczący najczęściej popełnianych błędów w działaniach PR-owych: *Niewłaściwe wykorzystywanie mediów społecznościowych jako narzędzi zarządzania wizerunkiem instytucji sektora GLAM. Casus Facebooka i Instagrama*, „Zarządzanie Biblioteką” 2019, nr 1(2), s. 9–27. Publikacja dotyczyła zastosowania social mediów w działaniach promujących funkcjonowanie instytucji kultury. Wykazałem, że pracownicy galerii, bibliotek, archiwów oraz muzeów coraz częściej dostrzegają potrzebę wzmocnienia kontaktu z odbiorcą. W dużej mierze odbywa się to w przestrzeni internetowej, głównie za pośrednictwem mediów społecznościowych. Nowoczesne narzędzia komunikacyjne pomagają nawiązać relacje zwłaszcza z młodszym odbiorcą, dla którego korzystanie z nowych technologii nie stanowi najmniejszego problemu. Warto jednak zauważyć, że nieumiejętne stosowanie social mediów, może wywołać odwrotny skutek. Działania prowadzone bez przemyślanej strategii i koncepcji przez osobę niewykwalifikowaną w tym zakresie mogą zniechęcić odbiorcę, narazić instytucję na straty, a w ostateczności wywołać kryzys wizerunkowy. W artykule zaprezentowałem najczęściej popełniane błędy w wykorzystywaniu mediów społecznościowych jako narzędzi zarządzania wizerunkiem, wskazałem dobre i złe praktyki oraz zwróciłem uwagę na najczęstsze problemy, z jakimi mają do czynienia osoby odpowiedzialne za prowadzenie stron instytucji na Facebooku i Instagramie.

Na początku 2020 roku ukazała się publikacja poświęcona zmianom technologicznym i komunikacyjnym oraz ich znaczeniu w kontekście rozwoju mediów tradycyjnych, których twórcy coraz częściej muszą podejmować działania zmierzające do poprawy jakości i formy prezentowanej informacji: *Znaczenie i rola serwisu internetowego jako mechanizmu wsparcia i promocji drukowanej wersji czasopisma*, [w:] *Kto by tam czytał gazety... Księga jubileuszowa dedykowana profesor Grażynie Gzelli*, red. W. A. Ciszewska, B. Centek, Toruń 2020, s. 365–382. W opracowaniu postanowiłem przyjrzeć się internetowym wersjom czasopism, które coraz częściej stanowią uzupełnienie ich tradycyjnej wersji oraz pełnią rolę internetowej wizytówki periodyku. Pośrednio mają także wpływ na wybory czytelnicze współczesnych, zachęcając w sposób atrakcyjny do skorzystania z tej formy przyswajania informacji. Współcześni odbiorcy, przyzwyczajeni do korzystania z nowych technologii, mają możliwość skorzystania z różnorodnej oferty, jaką daje współczesny rynek mediów elektronicznych.

Mój dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora, obejmuje **5 obszarów tematycznych**: inteligentne technologie w sektorze informacyjnym; komunikacja naukowa i kształcenie kompetencji informacyjnych; przeciwdziałanie dezinformacji i fact-checking; social media marketing i nowe rozwiązania informacyjno-komunikacyjne oraz biblioteka jako przestrzeń inkluzywna.

Do pierwszego obszaru pn. **inteligentne technologie w sektorze informacyjnym** zaliczam analizę opublikowaną w formie artykułu: *Koncepcja smart city jako przedmiot zainteresowania bibliologii i informatologii*, „Przegląd Biblioteczny” 2019, z. 3, s. 301–321. W opracowaniu wziąłem pod uwagę wyłącznie artykuły z czasopism. Głównym celem przeprowadzonych badań było stwierdzenie, bądź zaprzeczenie, obecności idei *smart city* w publikacjach z zakresu bibliologii i informatologii, wyłonienie pól zainteresowań badaczy w tym obszarze oraz zidentyfikowanie kierunków dalszych prac. Stosując metodę analizy i krytyki piśmiennictwa, przeprowadziłem wyszukiwanie w źródłach zagranicznych (baza Web of Science Core Collection, baza Library, Information Science and Technology Abstracts, repozytorium E-LIS) i polskich (bibliograficzne bazy danych BN, w tym Polska Bibliografia Bibliologiczna oraz czasopisma z zakresu bibliologii i informatologii). Zebrany materiał poddałem analizie formalnej i treściowej, która dowiodła dużego zainteresowania zagadnieniem *smart city* wśród badaczy z zakresu nauki o informacji i bibliologii na świecie oraz nieznacznego w Polsce. W rezultacie zainicjowanych badań, udało się wyodrębnić obszary badawcze, w jakie wpisują się publikacje dotyczące potencjału rozwiązań *smart city*.

Kolejna publikacja wchodząca w skład pierwszego obszaru tematycznego to wydana w listopadzie 2020 roku monografia: *Smart city w przestrzeni informacyjnej*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, czyli uzupełniona o uwagi recenzenckie rozprawa doktorska. Jest to pierwsza publikacja na polskim rynku wydawniczym poświęcona ocenie potencjału rozwiązań należących do koncepcji *smart city* w kontekście sektora informacyjnego. Podjąłem w niej próbę konceptualizacji idei inteligentnych miast na tle rozważań na temat społeczeństwa informacyjnego oraz istoty partycypacji społecznej, a także zaprezentowałem kompleksowy przegląd piśmiennictwa odnoszącego się do koncepcji *smart city* i obejmującego dorobek różnych dyscyplin naukowych. W publikacji dokonałem także przeglądu najbardziej reprezentatywnych projektów *smart*, wdrażanych w wielu obszarach funkcjonowania miasta, realizowanych w zagranicznych i polskich ośrodkach miejskich. Aby odpowiedzieć na pytanie o stopień obecności rozwiązań *smart* w polityce miejskiej, dokonałem badania budżetów partycypacyjnych 10 polskich miast (tzw. europolis) z lat 2012–2018.

Zjawisko *smart city* było głównym przedmiotem rozważań w moim kolejnym opracowaniu: *Obecność innowacyjnych rozwiązań wdrażanych w różnych obszarach przestrzeni informacyjnej i wpisujących się w założenia koncepcji smart city*, [w:] Mobilna biblioteka, red. Maja Wojciechowska, Warszawa 2021, s. 139–164. Tym razem za pomocą metody wielokrotnego studium przypadku, postanowiłem przyjrzeć się tym rozwiązaniom, których nie zdołałem zaprezentować w ramach monografii. Pod uwagę wziąłem projekty, w których kluczową rolę odgrywają takie procesy jak: gromadzenie, przetwarzanie, wyszukiwanie i udostępnianie informacji przy użyciu najnowszych technologii. Głównym celem przeglądu inicjatyw było także rozpoznanie stopnia zaawansowania w zakresie wdrażania inteligentnych technologii w sektorze informacyjnym na świecie oraz w Polsce.

Rozważania na temat inteligentnych technologii wdrażanych w sektorze usług publicznych postanowiłem kontynuować, skupiając się *stricte* na zmieniającej się roli bibliotek: *Rola i znaczenie bibliotek w kształtowaniu potencjału inteligentnego miasta*, „Przegląd Biblioteczny” 2023, nr 1, s. 45–63. W artykule zaprezentowałem biblioteki jako instytucje kształtujące potencjał inteligentnego miasta. Celem przeprowadzonych analiz było ustalenie, czy i w jakim stopniu biblioteki mogą swoimi działaniami wpływać na rozwój miasta, przyczyniając się do wzmocnienia jego potencjału. W badaniach zastosowałem metodę wielokrotnego studium przypadku, za pomocą której dokonałem przeglądu projektów i rozwiązań inicjowanych przez biblioteki w Polsce i za granicą, mających wpływ na kształtowanie potencjału miasta. Z uwagi na niedostateczną liczbę polskich przykładów wdrożeń, zaprezentowane projekty pochodziły w większości z prac zagranicznych przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, w tym reprezentantów nauk o komunikacji społecznej i mediach. Zgromadzony materiał uzupełniłem o rozwiązania opisane w raportach, na stronach bibliotek oraz w wybranych serwisach branżowych. Przeprowadzona analiza dowiodła, że biblioteki jako instytucje zajmujące się szeroko pojętą działalnością informacyjną, mogą z powodzeniem odgrywać znaczącą rolę w budowaniu relacji między wszystkimi podmiotami zainteresowanymi kształtowaniem potencjału miasta. W ten sposób, wykorzystując doświadczenie oraz umiejętności pracowników bibliotek, miasto może łatwiej dotrzeć ze swoimi pomysłami do mieszkańców, uwzględniając ich najważniejsze potrzeby.

Drugą grupę pn. **komunikacja naukowa i kształcenie kompetencji informacyjnych**, zainicjował rozdział w monografii, będący pokłosiem odbywającej się w Krakowie, w dn. 17–18 października 2019 roku konferencji „Wiedza – Komunikacja – Działanie”, zorganizowanej przez Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego: *Bazy danych jako narzędzia identyfikacji i promocji dorobku*

naukowego. *Casus reprezentantów nauk o komunikacji społecznej i mediach*, [w:] *Komunikowanie interdyscyplinarne*, red. M. Nowina-Konopka, W. Świerczyńska-Głównia, A. Hess, Kraków 2020, s. 37–58. Publikacja została przygotowana wspólnie z dr hab. M. Kowalską-Chrzanowską, prof. UMK. Zaprezentowano w niej wyniki analiz obecności publikacji (z lat 2017–2019) reprezentantów szeroko pojętych nauk o komunikacji społecznej i mediach w krajowych i międzynarodowych bazach danych, które rejestrują dorobek naukowy. Na potrzeby opracowania brałem udział w przygotowaniu metodologii oraz przeprowadziłem analizę wykazu publikacji 50 ze 100 wytypowanych do badań pracowników naukowych, których dane znalazły się w serwisie „Ludzie Nauki” oraz dwóch bazach danych – Web of Science Core Collection oraz Scopus. Publikacja miała swoją kontynuację w postaci pogłębionej analizy publikacji reprezentantów nauk o komunikacji społecznej i mediach w serwisach społecznościowych przeznaczonych dla naukowców: *Role of Social Networking Services for Scientists in Promoting Scientific Output on Example of Polish Representatives of Social Communication and Media Sciences*, „Global Knowledge, Memory and Communication” 2020, vol. 69, nr 8/9, s. 717–736 [współaut. M. Kowalska-Chrzanowska]. Głównym celem podjętych obserwacji było ustalenie, w jaki sposób polscy przedstawiciele wybranej dyscypliny naukowej komunikują najnowsze ustalenia naukowe w przestrzeni medialnej – jakie rodzaje publikacji są udostępniane, jakie działania są podejmowane (np. udostępnianie informacji o własnych publikacjach, prowadzenie dyskusji, formułowanie opinii), jaką formę przyjmują informacje o dorobku (np. publikowanie opisów bibliograficznych, pełnych artykułów, preprintów i postprintów) oraz jaki jest ich odbiór (np. liczba pobrań, wyświetleń, komentarzy). Po raz kolejny brałem udział w opracowaniu metodologii oraz odpowiadałem za analizę dorobku 50 ze 100 wytypowanych do badań pracowników nauki w trzech wybranych serwisach społecznościowych: ResearchGate, Google Scholar oraz Academia.edu. Badania potwierdziły, że 60% naukowców objętych obserwacjami posiada profile w co najmniej jednym serwisie społecznościowym i udostępnia najnowsze publikacje za pośrednictwem tych serwisów. Z kolei niewielka łączna liczba cytowań (277), rekomendacji (97) i wyświetleń (21 757) powinna stać się bodźcem do zwiększenia aktywności w środowisku medialnym. Przeprowadzone analizy pozwoliły sformułować wniosek, że obecność polskich przedstawicieli nauk o komunikowaniu i mediach w trzech analizowanych serwisach jest wyrazem świadomej aktywności indywidualnych badaczy i dowodzi, że elektroniczne kanały komunikacji mogą pełnić rolę narzędzia promocji dorobku naukowego i pomagać w społecznej ocenie wpływu prowadzonych badań. Przewaga dokumentów udostępnianych w trybie otwartego dostępu, z pełnym opisem bibliograficznym,

przemawia na korzyść polskich przedstawicieli nauk o komunikacji społecznej i mediach, świadcząc o tym, że są oni świadomi korzyści płynących z tego typu rozwiązania (m.in. poszerzenie kręgu odbiorców, szybszy czas publikacji, zwiększenie rozpoznawalności publikacji).

Komunikacja naukowa przejawia się także w formie konferencji naukowych, sympozjów, seminariów i innych form upowszechniania i prezentacji wyników badań. Wśród pracowników Katedry Informatologii i Bibliologii Uniwersytetu Łódzkiego zrodził się pomysł opracowania kompendium wiedzy na temat organizacji spotkań naukowych. W projekcie wzięłam udział jako autor jednego z rozdziałów monografii oraz autor wszystkich znajdujących się w tomie ilustracji: *Miejsce konferencji: lokalizacja, warunki, zaplecze technologiczne, potencjał cateringowy i organizacja przestrzeni konferencyjnej. Transport dla gości specjalnych*, [w:] Organizacja konferencji naukowych, red. Mariola Antczak, Grzegorz Czapnik, s. 133–147, Łódź 2022. W ramach przygotowanego opracowania, postanowiłam zwrócić uwagę na szereg praktycznych aspektów dotyczących planowania spotkania naukowego, ze szczególnym uwzględnieniem warunków technicznych i możliwości technologicznych, które zmieniły się zwłaszcza w okresie pandemii COVID-19, oferując naukowcom narzędzia komunikacji w konferencji odbywającej się w formie zdalnej.

Równolegle zająłem się tematem kompetencji informacyjnych, co wynikało z pełnionej przeze mnie funkcji edukatora w ramach projektu „E-aktywni mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego i łódzkiego”, realizowanego na przełomie 2019 i 2020 roku. Pokłosiem tego była publikacja *Digital Competences of Residents in Kuyavian-Pomeranian Voivodeship in the Light of the Polish Training Project „E-Active”, „Education and Information Technologies”* 2021, vol. 26, nr 3, s. 3427–3444 [współaut. M. Kowalska-Chrzanowska, M. Karwowski]. Głównym celem artykułu było zaprezentowanie szkoleń realizowanych w ramach unijnego projektu oraz przedstawienie wyników częściowej oceny poziomu kompetencji cyfrowych 75 grup szkoleniowych, obejmujących w sumie 837 uczestników, rekrutujących się z wybranych gmin województwa kujawsko-pomorskiego (Aleksandrów Kujawski, Chełmża, Lipno, Lubanie, Radziejów, Stolno i Śliwice). Każdy uczestnik szkolenia zobowiązany był do rozwiązania testu wstępnego składającego się z 10 pytań jednokrotnego wyboru, weryfikujących jego kompetencje cyfrowe (takie jak m.in. korzystanie z wyszukiwarek, zasobów cyfrowych, usług e-administracji, narzędzi cyberbezpieczeństwa). Na zakończenie szkolenia (składającego się z wykładu obejmującego prezentację narzędzi) każdy uczestnik musiał rozwiązać drugi test w celu sprawdzenia swojej wiedzy (ponownie 10 pytań jednokrotnego wyboru, z progiem zaliczenia 75% poprawnych odpowiedzi).

Porównując wyniki obu testów, dokonano oceny poziomu kompetencji cyfrowych uczestników. Przeprowadzone analizy wykazały, że wszystkie grupy szkoleniowe podniosły poziom kompetencji cyfrowych. W przypadku blisko 55% grup odnotowano wzrost o jeden poziom (51% z kompetencji średnich do wysokich, 4% z kompetencji niskich do średnich), a w przypadku 35% grup – o dwa poziomy (z kompetencji niskich do wysokich). Niewiele ponad 10% grup podniosło swój wysoki poziom kompetencji, który był prezentowany na początku. Uzyskane wyniki stanowiły dowód wysokiej skuteczności szkoleń. W ich końcowym efekcie, aż 72 grupy szkoleniowe podniosły swój początkowy poziom kompetencji cyfrowych do poziomu wysokiego, a 3 do poziomu średniego. Nie odnotowano żadnej grupy, w której nastąpiłby spadek poziomu kompetencji. Mój wkład w realizację badań polegał na opracowaniu metodologii oraz zebraniu i interpretacji wyników pochodzących z kwestionariuszy ankietowych wypełnionych przez 400 uczestników projektu. Na dalszym etapie rozwoju zawodowego postanowiłem przyjrzeć się kwestii kompetencji informacyjnych na poziomie studiów wyższych, ze szczególnym uwzględnieniem kursów z zakresu data science. Wyniki moich obserwacji zostały opublikowane w formie artykułu: *Kształcenie specjalistów z zakresu data science na poziomie studiów wyższych w Europie*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2021, nr 19, s. 601–619 [współaut. M. Kowalska-Chrzanowska, K. Jarczewska-Walendziak]. Celem publikacji była analiza programów nauczania data science w instytucjach szkolnictwa wyższego w Europie na rok akademicki 2020–2021. Wraz z pozostałymi autorkami postanowiłem odpowiedzieć na następujące pytania: Jakie są możliwości kształcenia dla osób, które chciałyby podążać ścieżką zawodową analityki data science? Gdzie i jak można uzyskać wymagane kompetencje? Jakie kompetencje można zdobyć w trakcie studiów wyższych? Jakie zawody predestynują studia data science? W artykule przeanalizowano 100 losowo wybranych programów studiów licencjackich, magisterskich i podyplomowych, znajdujących się w materiałach informacyjnych różnych instytucji szkolnictwa wyższego. Podstawowe informacje o oferowanych kursach uzyskano poprzez indywidualne wyszukiwania na kilku serwisach internetowych (np. Studies in Europe, Academiccourses.com, Studia.gov.pl, Postgrad.com i MastersPortal.com). Na tej podstawie dane zostały pogrupowane według następujących kryteriów: nazwa oddziału, jednostka akademicka, opis programu nauczania (wymagania wstępne, oferowana wiedza i umiejętności, potencjalne zatrudnienie), czas trwania nauki, rodzaj kursu i nauczany przedmiot. Badania dowiodły różnorodności w prezentacji wykształcenia naukowców zajmujących się danymi. W Europie program ten jest oferowany na poziomie licencjackim przez ok. 30 instytucji szkolnictwa wyższego, na poziomie głównym

– przez ok. 170 instytucji, a na poziomie studiów podyplomowych – przez ok. 350 instytucji. Najbardziej zróżnicowane treści edukacyjne są oferowane na studiach podyplomowych. Wszystkie programy studiów zidentyfikowane przez autorów są profilowane pod kątem potrzeb określonych dyscyplin – w szczególności IT i matematyki, a także statystyki i ekonomii. Od kandydatów na studia wyższe często oczekuje się posiadania zaawansowanych umiejętności w zakresie ICT, a często także doświadczenia zawodowego w dziedzinie analizy danych. Większość kursów jest płatna, a w zależności od poziomu wykształcenia, kursy trwają od jednego do czterech lat. Ponadto programy studiów są zdominowane przez przedmioty informatyczne i wzbogacone o moduły przedmiotów ogólnokształcących. Większość kierunków umożliwia zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu informatyki i nauk ścisłych, zwłaszcza metod agregacji, przechowywania i przetwarzania Big Data, zasad poprawnego i efektywnego programowania oraz wykonywania analiz statystycznych i interpretowania ich wyników. Wśród zidentyfikowanych kierunków studiów, co zaskakujące, jest niewielka liczba możliwości bezpośrednio adresowanych do absolwentów kierunków humanistycznych, w tym szeroko znanych studiów informacyjnych (zarządzanie informacją, brokerstwo informacji, bibliotekoznawstwo, architektura informacji, nauka o informacji). Na potrzeby publikacji brałem udział w opracowaniu metodologii oraz zebraniu i interpretacji danych pochodzących z przeszukiwanych serwisów. Wykonałem także analizę i przegląd literatury polskiej i zagranicznej odnoszącej się do kwestii kształcenia w zakresie data science.

W 2021 roku wziąłem udział w pracach zespołu przygotowującego aplikację mobilną „Gra o dyplom” dla studentów UMK w ramach projektu „Universitas Copernicana Thoruniensis in Futuro II – modernizacja Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w ramach zintegrowanego Programu Uczelni. Działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych”. Zadanie wpisywało się w realizację działań zmierzających do usprawnienia procesu kształcenia poprzez zaangażowanie studentów i zachęcenie ich do współtworzenia ścieżki komunikacji na linii student – administracja uczelni. Opracowanie narzędzia poprzedziły próbne testy, zorganizowane i przeprowadzone przeze mnie w grupie studentów różnych kierunków studiów. Wyniki testów zostały opublikowane na łamach artykułu *Aplikacja mobilna oparta na grywalizacji jako narzędzie zarządzania procesem kształcenia na poziomie studiów wyższych*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2022, vol. 20, s. 715–735 [współaut. M. Kowalska-Chrzanowska, B. Królicka, A. Mielczarek-Taica, A. Pietrzak]. Poza danymi uzyskanymi w wyniku testów, w publikacji przedstawiono etapy rozwoju zgrywalizowanej aplikacji mobilnej „Gra o dyplom”, stworzonej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zaprezentowano jej

funkcjonalności (zwłaszcza elementy grywalizacji, takie jak punkty, odznaki, feedback, poziomy i rankingi) oraz potencjał zarządzania ścieżką edukacyjną studentów. Wyjątkowość opisanej aplikacji polega na tym, że nie jest ona przeznaczona do zgrywalizowania konkretnego przedmiotu lub grupy przedmiotów, ale całej ścieżki edukacyjnej. Mój wkład w przygotowanie publikacji objął przeprowadzenie i opracowanie wyników testów aplikacji, a także zaprezentowanie sposobu funkcjonowania wszystkich jej modułów (proces ten objął przygotowanie odpowiednich materiałów graficznych zawierających zrzuty ekranowe oraz schematy funkcjonowania narzędzia).

Ostatnią pracą opublikowaną w ramach tego cyklu jest artykuł poświęcony długoterminowej archiwizacji treści czasopism celem zachowania dostępu do wiedzy naukowej i dziedzictwa kulturowego: *Wieczysta archiwizacja w polskich czasopismach otwartego dostępu w świetle danych z Directory of Open Access Journals*, „Zagadnienia Informatyki Naukowej” 2025, t. 63, nr 2, s. 31-46 [współaut. N. Pamuła]. W badaniach zastosowano metodę wielokrotnego studium przypadku w celu weryfikacji deklaracji polskich czasopism otwartego dostępu zarejestrowanych w Directory of Open Access Journals (dalej: DOAJ) w zakresie wieczystej archiwizacji. Mój wkład w powstanie tego opracowania obejmował wyselekcjonowanie i sprawdzenie pod tym kątem połowy z 250 tytułów polskich czasopism oraz sformułowanie końcowych wniosków. Ustalono, że duża część rodzimych periodyków zaindeksowanych w DOAJ nie zadeklarowała polityki długotrwałej archiwizacji treści w żadnym z serwisów rekomendowanych przez DOAJ w latach 2020–2024 (zgodnie z serwisami rekomendowanymi przez „Keepers Registry”). Wśród najczęściej deklarowanych serwisów archiwizujących są: PKP PN, CLOCSS, LOCKSS, Portico oraz Internet Archive. Stan archiwizacji wieczystej polskich czasopism otwartego dostępu nie był do tej pory przedmiotem szerszych badań, dlatego też artykuł stanowi przyczynek do poszerzenia badań nad znikającymi czasopismami na polskim gruncie naukowym.

Kolejny obszar mojej działalności naukowej skupia się wokół zagadnień **przeciwdziałania dezinformacji i fact-checkingu**. W związku z wybuchem pełnoskalowej wojny w Ukrainie w 2022 roku postanowiłem przyjrzeć się bliżej polskim inicjatywom podejmowanym w celu przeciwdziałania dezinformacji: *Polskie projekty fact-checkingowe demaskujące fałszywe informacje na temat wojny w Ukrainie*, „Media i Społeczeństwo. Medioznawstwo – komunikologia – semiologia – socjologia mediów – media a pedagogika” 2022, vol. 17, s. 51–71 [współaut. M. Kowalska-Chrzanowska]. W artykule scharakteryzowano wybrane inicjatywy identyfikujące fałszywe informacje w Internecie. Głównym celem przeprowadzonych obserwacji było szczegółowe przyjrzenie się wykorzystywanym metodom

i narzędziom weryfikacji informacji, społecznego zaangażowania oraz skuteczności podjętych działań. Mój wkład w przygotowanie publikacji objął opisanie wybranych projektów fact-checkingowych. Jedną z opisanych przeze mnie inicjatyw był projekt „Zgłoś Trolla”, w którym wziąłem udział w 2022 roku. W jego ramach studenci architektury informacji weryfikowali nieprawdziwe informacje na temat konfliktu rosyjsko-ukraińskiego pojawiające się w przestrzeni cyfrowej. Oś projektu stanowiła platforma zglostrolla.pl, zainicjowana wspólnie przez firmy Brand24 oraz Nieagencja, służąca do gromadzenia informacji na temat fake newsów. Wspólnie z dr hab. M. Kowalską-Chrzanowską, prof. UMK stworzyłem zespół 30 studentów, którzy po odbyciu odpowiednich szkoleń, dokonywali weryfikacji znalezionych w Sieci informacji. W kolejnym etapie wyniki naszych prac trafiały do Państwowego Instytutu Badawczego NASK lub do platformy społecznościowej, w której zostały opublikowane. Na końcu podejmowano decyzję odnośnie do usunięcia i/lub zablokowania fałszywych treści i/lub kont propagujących dezinformację. Efekty prac zespołu ds. weryfikacji informacji zostały zaprezentowane w dn. 20–21 października 2022 roku w ramach Ogólnopolskiej Konferencji Instytutu Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego „Wiedza – Komunikacja – Działanie” oraz na łamach publikacji: *Fake newsy na temat wojny w Ukrainie w świetle projektu „Zgłoś Trolla”*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2023, nr 1 (253), s. 11–32 [współaut. M. Kowalska-Chrzanowska]. Celem artykułu było przedstawienie wyników analizy podejrzanych treści dotyczących konfliktu rosyjsko-ukraińskiego, zgłaszanych za pomocą za serwisu zglostrolla.pl. Na podstawie prawie 20 tys. wpisów, zgromadzonych w pierwszych sześciu tygodniach trwania projektu, starano się zidentyfikować najczęstsze rodzaje zgłaszanych przez internautów wpisów, ich źródła oraz tematykę. Podjęto także próbę odpowiedzi na pytania o zasięg wpisów oraz wskazania najpopularniejszych kont dezinformacyjnych. Mój wkład w powstanie artykułu objął przygotowanie metodologii weryfikacji wpisów, ich analizę oraz zaprezentowanie najbardziej jaskrawych przykładów działań dezinformacyjnych w polskiej przestrzeni internetowej.

Potrzeba szybkiej weryfikacji dużej ilości nieprawdziwych treści sprawiła, że coraz częściej w procesie ich weryfikacji zaczęto używać narzędzi do tej pory wykorzystywanych do monitorowania Internetu, głównie w celach marketingowych. Jedną z takich aplikacji opracowała firma Brand24. Zasady działania narzędzia i jego główne funkcje opisałem wspólnie z dr hab. M. Kowalską-Chrzanowską, prof. UMK w artykule: *Wykorzystanie narzędzi do monitoringu Internetu w badaniach informacji na temat wojny w Ukrainie na przykładzie działania aplikacji Brand24*, „Polityka i Społeczeństwo” 2023, t. 22, nr 3, s. 148–165. Na łamach publikacji zwrócono uwagę, że monitoring Internetu jest wykorzystywany przede

wszystkim w branży marketingowej, by chronić reputację, wzmocnić wizerunek marki lub zwiększyć sprzedaż danego produktu. Takie działanie pozwala optymalizować strategię promocyjną oraz ułatwia jej dopasowanie do potrzeb klientów. Proces analizy informacji pojawiających się w przestrzeni cyfrowej coraz częściej jest wspierany przy pomocy aplikacji, za pomocą których możliwe jest automatyczne śledzenie wzmianek dotyczących określonej marki, tematu, wydarzenia itp. Tego typu narzędzia mogą mieć także inne zastosowania. W artykule zaprezentowano przykład użycia aplikacji Brand24 do monitorowania wzmianek na temat Rosji i Ukrainy, które ukazały się w Internecie od 17 stycznia 2022 roku do 17 stycznia 2023 roku w związku z wybuchem wojny. W badanym okresie zidentyfikowano blisko 14 mln wpisów, których ręczna weryfikacja byłaby niemożliwa. Na potrzeby artykułu opracowałem metodologię oraz opisałem zasady wykorzystania aplikacji do oceny informacji na temat wojny w Ukrainie.

Zwieńczenie badań nad dezinformacją i fact-checkingiem stanowi przygotowana wspólnie z dr hab. M. Kowalską-Chrzanowską, prof. UMK i dr N. Pamulą monografia *Metody i narzędzia budowania społecznej odporności na dezinformację: od fact-checkingu po edukację medialną*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK, 2024. W publikacji zwrócono uwagę na problematykę dezinformacji, długofalowych sposobów jej zwalczania oraz strategii, metod i narzędzi wykorzystywanych w tym procesie. Książka jest osadzona w obszarze nauki o informacji, ale zakresem rozważań nawiązuje do pedagogiki, psychologii społecznej i informatyki. Poza tym omówiono w niej modele rozpoznawania dezinformacji, metodyki weryfikacji informacji stosowane przez wybrane organizacje fact-checkingowe na świecie oraz narzędzia technologiczne wspomagające rozpoznawanie i weryfikację informacji. Poza doraźnymi sposobami walki z fake newsami (fact-checking) przedstawiono także aspekty związane z długofalowymi działaniami edukacyjnymi. W tym celu zestawiono inicjatywy dotyczące edukacji informacyjnej w różnych krajach UE i scharakteryzowano wybrane inicjatywy edukacyjne wspierające walkę z dezinformacją w Polsce i na świecie. Zaproponowano także zestaw rekomendacji dla projektujących kursy e-learningowe związane z obroną przed dezinformacją. Na potrzeby monografii przygotowałem dwa spośród sześciu rozdziałów: *Wybrane inicjatywy edukacyjne wspierające walkę z dezinformacją w Polsce i na świecie* oraz *Obrona przed dezinformacją – zalecenia dla projektujących szkolenia e-learningowe*. Publikacja została wyróżniona Nagrodą Naukową SBP im. Adama Łysakowskiego za rok 2024 w kategorii prace o charakterze praktyczno-wdrożeniowym.

Analiza mediów społecznościowych pod kątem ich wykorzystania do szerzenia dezinformacji zachęciła mnie do głębszego rozpoznania nowych narzędzi komunikacji

w ramach kolejnego obszaru moich zainteresowań – **social media marketing i nowe rozwiązania informacyjno-komunikacyjne**. Jednym z pierwszych artykułów opublikowanych w ramach tego cyklu była praca *Social media marketing i jego znaczenie w kształtowaniu wizerunku instytucji na przykładzie Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu. Casus Twittera i Facebooka* [w:] Biblioteka w przestrzeni, przestrzeń w bibliotece, red. A. Chadaj, A. Podrazik, S. Skórka, J. Stanek-Kapcia, Kraków 2023, s. 133–151. W związku z tym, iż zjawisko social media marketingu coraz częściej odnosi się do instytucji z sektora informacyjnego, które mierzą się ze spadkiem zainteresowania ze strony odbiorców oraz problemem w dotarciu do nowych grup użytkowników, w komunikacji z odbiorcami wykorzystuje się coraz bardziej innowacyjne rozwiązania. Takie zjawisko ma miejsce także w bibliotekach, które chętnie wykorzystują nowe formy kontaktu, dbając o atrakcyjność przekazu i wysoki poziom merytoryczny zamieszczanych informacji. Artykuł stanowi próbę odpowiedzi na pytanie, czy i w jakim stopniu media społecznościowe mogą wspierać tradycyjne działania biblioteki. W pierwszej części zaprezentowałem rozważania definicyjne dotyczące marketingu społecznościowego, zwróciłem uwagę na zjawisko aktywizmu marek oraz przedstawiłem najważniejsze wytyczne odnoszące się do prowadzenia działalności w mediach społecznościowych. Druga część stanowiła podsumowanie wyników badań dotyczących aktywności Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu w dwóch serwisach społecznościowych (Twitter i Facebook).

Zjawisko marketingu społecznościowego zostało przeze mnie opisane w sposób bardziej obszerny w tekście będącym rozdziałem monografii: *Social media marketing w bibliotece*, [w:] Marketing w bibliotece, red. M. Wojciechowska, Warszawa 2023, s. 758–780. Na jego łamach nie tylko zaprezentowałem podstawowe pojęcia związane z nawiązywaniem relacji w przestrzeni internetowej, ale także zwróciłem uwagę na najczęściej wykorzystywane rodzaje mediów społecznościowych w kontakcie z użytkownikami bibliotek. W pracy wykazałem, że coraz większe zaangażowanie bibliotek w mediach społecznościowych wynika z potrzeby pozyskiwania nowych użytkowników i utrzymania kontaktu z dotychczasowymi odbiorcami. W związku z tym należy dostosować narzędzia komunikacji do różnych grup odbiorców, a także zadbać o odpowiednią formę przekazywania informacji.

Moje zainteresowanie mediami społecznościowymi jako narzędziami komunikacji podlegającymi intensywnym przemianom, nie ograniczyło się wyłącznie do obszaru bibliotek. Postanowiłem sprawdzić, czy tradycyjne media mogą czerpać korzyści wynikające z zastosowania nowych kanałów komunikacji. W tym celu dokonałem analizy działalności jednej z największych stacji telewizyjnych w Polsce pod kątem wykorzystania mediów

społecznościowych w działaniach marketingowych: *Wykorzystanie mediów społecznościowych jako narzędzi wspomagających promocję oferty programowej na przykładzie Telewizji Polsat*, „*Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia*” 2024, vol. 22, s. 411–430 [współaut. A. Jakubczyk]. W ramach współpracy z dyplomantką architektury informacji postanowiłem przyjrzeć się roli mediów społecznościowych jako narzędzi wspierających promocję wybranych programów telewizyjnych, filmów i seriali emitowanych na antenie telewizyjnej. Przy pomocy metody wielokrotnego studium przypadku przeanalizowano blisko 3000 postów zamieszczonych w trzech wybranych serwisach społecznościowych – Facebooku, Instagramie i TikToku. Wszystkie wpisy poddano analizie ilościowej i jakościowej. Szczególnie cenne było zbadanie wskaźnika zaangażowania odbiorców w odniesieniu do treści zamieszczonych na wszystkich trzech platformach społecznościowych. Analiza wykazała, że zaangażowanie odbiorców w mediach społecznościowych może mieć wpływ na kształt oferty programowej. Z kolei nieprawidłowe wykorzystanie narzędzi marketingu społecznościowego może sprawić, że mimo dużej liczby materiałów, obserwujący nie będą skłonni do oglądania danej audycji. Z drugiej strony media społecznościowe są nadal idealnym miejscem do utrzymywania i budowania relacji z odbiorcami i dostarczania im najnowszych wiadomości, zachęcając ich tym samym do oglądania programu. Z tego powodu należałoby się bardziej skupić na angażowaniu stałych odbiorców, niż pozyskiwaniu nowych obserwujących. Na potrzeby artykułu opracowałem metodologię oraz przeanalizowałem 1500 wpisów pochodzących z trzech wybranych serwisów internetowych.

Moje rozważania objęły także rozwiązania do tej pory obecne głównie w sektorze biznesowym. Jednym z nich jest technologia blockchain, której przykłady zastosowania w obszarze bibliotek zostały przeze mnie zaprezentowane na łamach artykułu: *Możliwości wykorzystania technologii blockchain w bibliotekach akademickich*, „*Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia*” 2023, vol. 21, s. 312–335 [współaut. M. Kowalska-Chrzanowska, P. Chmielewski]. W artykule zidentyfikowano obszary zastosowania technologii blockchain w bibliotekach akademickich przy pomocy metody analizy i krytyki literatury. Badania objęły lata 2008–2022 i polegały na przeszukaniu zagranicznych i polskich baz danych (Web of Science Core Collection; Library, Information Science and Technology Abstracts; Science Direct; Scopus; The Central European Journal of Social Sciences and Humanities; BazTech). Zebrany materiał poddano analizie formalnej i analizie treści. Przeprowadzone obserwacje pokazały, że blockchain jest technologią, która może znaleźć zastosowanie w takich obszarach działalności bibliotek

akademickich, jak m.in.: przechowywanie danych; zarządzanie umowami licencyjnymi i prawami cyfrowymi; wsparcie komunikacji naukowej i otwartej nauki; zarządzanie metadanymi, danymi, zbiorami i kolekcjami; zarządzanie procesem wypożyczeń; obsługa użytkowników oraz organizacja i certyfikacja szkoleń. Na potrzeby publikacji uczestniczyłem w badaniach piśmiennictwa oraz opisanu wybranych przykładów zastosowania blockchainu w bibliotekach akademickich.

Dwie publikacje w tym obszarze tematycznym są artykułami recenzyjnymi. Pierwszy dotyczy nowych rozwiązań wdrażanych w obszarze usług bibliotecznych: *Monika Wachowicz: Technologie informacyjno-komunikacyjne w wojewódzkich bibliotekach pedagogicznych w Polsce, Łódź 2023*, „Przegląd Biblioteczny” 2023, t. 91, nr 3, s. 373–376. W drugim artykule zaprezentowałem publikację poświęconą badaniom architektury informacji, zwłaszcza w kontekście użyteczności i funkcjonalności: *Paulina Sajna-Kosobucka: Badania architektury informacji na przykładzie radia akademickiego. User Experience i User Interface. Toruń 2023*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2023, t. 61, nr 1, s. 136–138.

Analizy działań dezinformacyjnych podjęte w ramach prac nad publikacjami, które utworzyły jeden z wcześniej zaprezentowanych obszarów tematycznych, dostarczyły obszernej wiedzy na temat kwestii, które są najczęściej wykorzystywane do szerzenia nieprawdziwych informacji w Internecie, głównie za pośrednictwem mediów społecznościowych. Poza konfliktem rosyjsko-ukraińskim, są to m.in.: szczepienia, zmiany klimatyczne, migranci, mniejszości seksualne. Zwiększająca się liczba fake newsów odnośnie do ostatniej z wymienionych grup, zachęciła mnie do bliższego przyjrzenia się osobom ze społeczności LGBTQ+ w kontekście ich dostępu do instytucji prowadzących działalność informacyjną, ze szczególnym uwzględnieniem bibliotek.

Aktualnie moja działalność badawcza skupia się wokół **biblioteki jako przestrzeni inkluzywnej**. Niewielka liczba polskich publikacji na ten temat zachęciła mnie do szerszego zgłębienia zjawiska otwarcia bibliotek na potrzeby osób wywodzących się z tzw. grup defaworyzowanych. W 2023 roku zainspirowany badaniami przeprowadzonymi przez amerykańskich naukowców – Johna Siegela, Martina Morrisa i Gregga A. Stevensa, opublikowanymi w styczniu 2020 roku na łamach periodyku „College & Research Libraries”, przeprowadziłem badania kwestionariuszowe na grupie 716 osób pracujących w różnego rodzaju bibliotekach. Wyniki analiz zaprezentowałem w artykule: *Polish librarians towards meeting the information needs of the LGBTQ+ community*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2024, vol. 22, s. 383–402. Moim głównym celem było sprawdzenie, w jaki sposób bibliotekarze podchodzą

do zaspokajania wybranych potrzeb osób ze społeczności LGBTQ+ oraz jaką wiedzą w tym zakresie dysponują. Badania przeprowadzone za pomocą kwestionariusza ankietowego pozwoliły na zidentyfikowanie problemów, z którymi na co dzień spotykają się bibliotekarze pracujący w różnych typach bibliotek. Idąc za przykładem amerykańskich badaczy, przeprowadziłem analizę czynnikową dla wybranych zagadnień. Sprawdziłem również, czy istnieje związek między poziomem komfortu respondentów, płcią i miejscem zamieszkania. W toku prowadzonych badań otrzymałem 716 odpowiedzi od bibliotekarzy pracujących w różnych typach bibliotek w Polsce, z czego najwięcej kwestionariuszy wypełnili pracownicy bibliotek publicznych (560; 78,2%). Przeprowadzona w odniesieniu do najważniejszych terminów dotyczących społeczności LGBTQ+ analiza czynnikowa potwierdziła znajomość tylko wybranych pojęć. Badania pogłębione zostały przeprowadzone także w odniesieniu do pytań, w których bibliotekarze mieli ocenić poziom swojego komfortu w czasie realizacji wybranych potrzeb informacyjnych. Wyniki pokazały, że pracownicy większych bibliotek lepiej radzą sobie w tym zakresie i dysponują większą otwartością.

Drugą publikacją w tym cyklu jest artykuł *Działania bibliotek i organizacji bibliotecznych na rzecz promowania inkluzywności i różnorodności w odniesieniu do społeczności LGBTQ+*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2024, t. 62, nr 1, s. 1–20. [współaut. N. Pamuła]. Na łamach opracowania zaprezentowano działania stowarzyszeń bibliotecznych i bibliotek publicznych w zakresie promowania inkluzywności i otwarcia na problemy osób ze społeczności LGBTQ+. Stosując metodę wielokrotnego studium przypadku, dokonano przeglądu działań podejmowanych w ramach najważniejszych stowarzyszeń i organizacji bibliotecznych oraz zwrócono uwagę na przykładowe działania inicjowane przez biblioteki publiczne w Polsce i zagranicą. W wyniku przeprowadzonej analizy zauważono, że zagadnienia związane z promowaniem różnorodności w bibliotekach w odniesieniu do osób ze społeczności LGBTQ+ często stanowią przedmiot zainteresowania członków stowarzyszeń bibliotecznych, funkcjonujących zarówno na szczeblu lokalnym, jak i międzynarodowym. Zgodnie z ich zaleceniami, więcej bibliotek publicznych decyduje się na poszerzanie swojej działalności o wszelkiego rodzaju wydarzenia promujące otwartość i inkluzywność wśród lokalnej społeczności. Działania bibliotek wykraczające poza katalog typowych usług bibliotecznych wymagają głębszej analizy, a biblioteki mają szansę odgrywać istotną rolę w promowaniu właściwych postaw i w walce z uprzedzeniami, zwłaszcza w stosunku do osób nieheteronormatywnych, co ma wyjątkowe znaczenie w Polsce – kraju, w którym przez ostatnie lata osoby ze społeczności LGBTQ+ wielokrotnie stawały się celem ataków ze strony partii rządzącej, przedstawicieli polskiego rządu czy głowy państwa. Mój

udział w przygotowaniu artykułu objął zaprezentowanie historii ruchu na rzecz wspierania osób nieheteronormatywnych na świecie oraz charakterystykę działalności najważniejszych organizacji bibliotecznych na rzecz osób ze społeczności LGBTQ+.

Kolejnym etapem mojej działalności było odbycie stażu naukowego na Università di Parma na początku 2025 roku. Współpraca z prof. Sarą Martin i dr Julią Conti z Dipartimento di Discipline Umanistiche, Sociali e delle Imprese Culturali zaowocowała przygotowaniem artykułu: *Activity of Italian GLAM Institutions in Promoting Diversity and Supporting People from the LGBTQ+ Community*, „Polish Libraries” 2025, vol. 13, s. 308-348 [współaut. N. Pamuła, G. Conti]. Tematem artykułu jest działalność włoskich instytucji sektora GLAM w zakresie promowania inkluzywności i otwartości na problemy osób LGBTQ+. Głównym celem było przedstawienie wybranych inicjatyw podejmowanych na rzecz wsparcia osób nieheteronormatywnych oraz włoskich galerii, muzeów, bibliotek i archiwów jako instytucji odgrywających istotną rolę w promowaniu różnorodności. Zastosowano metodę wielokrotnego studium przypadku, aby przeanalizować działania podejmowane w najważniejszych instytucjach prowadzących działalność informacyjną i kulturalną w wybranych regionach Włoch. W wyniku analizy zauważono, że działania związane z promowaniem różnorodności we włoskich instytucjach sektora GLAM w odniesieniu do osób LGBTQ+ są częściej podejmowane w północnych i środkowych Włoszech, podczas gdy w południowych regionach kraju działania te są podejmowane incydentalnie lub wyłącznie z okazji obchodów Miesiąca Dumy. Badania ujawniły istnienie dużej liczby ośrodków dokumentacji, których głównym celem jest dbanie o zachowanie dziedzictwa społeczności LGBTQ+, prowadzenie działań promujących inkluzywność we włoskim społeczeństwie oraz angażowanie się w dialog z przedstawicielami miast i społeczności lokalnych. Mój wkład w powstanie artykułu objął przygotowanie przeglądu literatury oraz opisanie wybranych instytucji sektora informacyjnego zaspokajających potrzeby osób ze społeczności LGBTQ+.

Współpraca z włoskimi badaczkami okazała się na tyle owocna, że zdecydowałem się na jej kontynuowanie także w roku następnym, uzyskując możliwość odbycia kolejnego stażu na Uniwersytecie w Parmie w dn. 20 kwietnia – 10 maja 2026 roku. Tym razem moje zainteresowania badawcze skupiają się wokół dostępności publikacji o tematyce LGBTQ+ udostępnianych przez włoskie instytucje kultury (głównie biblioteki i archiwa), ze szczególnym uwzględnieniem wydawnictw ciągłych. Warto zauważyć, że cenzurze prewencyjnej podlegają przede wszystkim książki promujące inkluzywność i różnorodność, których treść jest sprzeczna z polityką władz lokalnych i krajowych. Wiele bibliotek usuwa ze swoich półek

„kontrowersyjne kolekcje” lub nie zamawia tytułów, które mogą być kontrowersyjne. W związku z tym postanowiłem sprawdzić, czy takie działania mają miejsce we Włoszech. Drugim celem stażu naukowego będzie zbadanie rynku czasopism o tematyce LGBTQ+ ze szczególnym uwzględnieniem najstarszych tytułów ukazujących się we Włoszech.

W 2025 roku ukazała się także praca pt. *Kolekcje adresowane do osób ze społeczności LGBTQ+ w zbiorach bibliotek i archiwów amerykańskich*, [w:] *Studia z teorii i praktyki komunikowania. Paradygmaty, metody, aplikacje*, red. nauk. M. Jeziński i M. Kowalska-Chrzanowska, s. 237-261, Toruń 2025. Tym razem postanowiłem zwrócić uwagę na kolekcje znajdujące się w zbiorach wybranych bibliotek i archiwów amerykańskich. Ich wybór nie był przypadkowy – to tam rozpoczęła swoją działalność Barbara Gittings, aktywistka LGBTQ+ i założycielka grupy Gay Task Force (obecnie: Rainbow Round Table) przy American Library Association – pierwszej grupy bibliotecznej wspierającej potrzeby osób ze społeczności LGBTQ+. W badaniach zastosowano metodę wielokrotnego studium przypadku, za pomocą której dokonano przeglądu zasobów bibliotecznych znajdujących się na liście wspomnianej grupy zadaniowej. Spis uzupełniono o kolekcje tematycznie związane ze społecznością LGBTQ+, dokumentujące historię ruchu na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu i poświęcone zagadnieniom bliskim czytelnikom nieheteronormatywnym. Wykazano, że amerykańskie biblioteki i archiwa, poprzez gromadzenie kolekcji tematycznych poświęconych osobom ze społeczności LGBTQ+, wspierają tę grupę użytkowników, zaspokajając ich potrzeby informacyjne. Ośrodki te mają bogate tradycje w gromadzeniu i przechowywaniu tego typu zasobów, pełniąc jednocześnie rolę instytucji włączających i przyczyniając się do promowania różnorodności i tolerancji.

Moim najważniejszym osiągnięciem w tym obszarze zainteresowań jest monografia *Spoleczność LGBTQ+ w przestrzeni bibliotecznej. Wspieranie inkluzji i różnorodności jako nowy obszar działalności bibliotek*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK, 2026.

6. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Moja działalność na arenie międzynarodowej nie ogranicza się wyłącznie do publikowania wyników badań w zagranicznych periodykach i uczestnictwie w konferencjach o międzynarodowej randze. To także wyjazdy do zagranicznych ośrodków naukowych i nawiązywanie współpracy z tamtejszą kadrą naukową.

W dn. 10–13 października 2023 realizowałem stypendium w ramach Programu Erasmus+ (Projekt KA131 2021–2023) obejmujące przeprowadzenie zajęć pt. *The role of libraries in shaping the potential of a smart city and building social capital* na Università per Stranieri di Perugia (Dipartimento di Scienze Umane e Sociali Internazionali). W dn. 4–8 listopada 2024 roku ponownie odbyłem wyjazd zagraniczny w ramach Programu Erasmus+ (Projekt KA131 2023-2025) obejmujące przeprowadzenie zajęć pt. *Challenges and cautions. Countering disinformation effectively* na Università per Stranieri di Perugia (Dipartimento di Scienze Umane e Sociali Internazionali). W dn. 9–12 kwietnia 2024 roku odbyłem trzecią wizytę we Włoszech w ramach Programu Erasmus+ (Projekt KA131 2022–2024). Tym razem stypendium objęło przeprowadzenie warsztatów pt. *How to be safe and fight with disinformation on the Internet* na Università di Parma (Dipartimento di Discipline Umanistiche, Sociali e delle Imprese Culturali).

Ważnym momentem współpracy z włoskimi naukowcami był realizowany w dn. 15 marca–15 kwietnia 2025 roku miesięczny staż naukowy na Università di Parma pod kierunkiem prof. Sary Martin i dr Giulii Conti z Dipartimento di Discipline Umanistiche, Sociali e delle Imprese Culturali (temat: *Usługi i aktywności oferowane osobom ze społeczności LGBTQ+ przez włoskie instytucje sektora GLAM*). W ramach wizyty na włoskim uniwersytecie prowadziłem następujące aktywności:

- przygotowanie artykułu zatytułowanego „Activity of Italian GLAM Institutions in Promoting Diversity and Supporting People from the LGBTQ+ Community” (zob. punkt 5. autoreferatu),
- kwerenda badawcza w Centro studi movimenti (instytut badawczy i centrum dokumentacyjne promujące badania i wiedzę na temat doktryn, organizacji i ruchów antysystemowych ery współczesnej),
- kwerenda badawcza w bibliotece uniwersyteckiej,
- udział w konferencji „Trust and change across divides” poświęconej m.in. mobilnym formom edukacji, podejmowanej głównie z myślą o osobach zagrożonych wykluczeniem cyfrowym,
- zwiedzanie Biblioteca Palatina di Parma, Biblioteca Umanistica dei Paolotti, Biblioteca Civica i Biblioteca di Alice w Parmie,
- zwiedzanie Biblioteca Università di Bologna,
- zwiedzanie Biblioteca Estense Universitaria w Modenie,

- zwiedzanie Biblioteca Universitaria di Reggio Emilia – Università degli Studi di Modena e Reggio Emilia (UNIMORE),
- zwiedzanie wystawy UNI, DOUBLE, COLLECTIVE. Tożsamość w epoce metawersum (Muzeum CUBO w Bolonii),
- wizyta w Centro per le Attività e le Professioni delle Arti e dello Spettacolo – CAPAS (Centrum Sztuki i Rozrywki, Aktywności i Zawodów).

W dn. 11–14 listopada 2025 roku odbyłem kolejną wizytę w Parmie w ramach Programu Erasmus+ (Projekt KA131 2025–2027). Zainicjowany w 2024 roku projekt „Disinformation – how to recognize and how to fight?” objął przeprowadzenie warsztatów pt. „Disinformation and propaganda about LGBTQ+ community and climate change in the content of threats to society”, przygotowanych z myślą o studentkach i studentach Dipartimento di Discipline Umanistiche, Sociali e delle Imprese Culturali – Università di Parma. Kilka tygodni później – w dn. 27–30 stycznia 2026 roku zrealizowałem czwartą wizytę na Uniwersytecie w Parmie w Dipartimento di Discipline Umanistiche, Sociali e delle Imprese Culturali w ramach Programu Erasmus+ (Projekt KA131 2024-2026). Tym razem był to wyjazd szkoleniowy, rozwijający moje kompetencje dydaktyczne. Oprócz rozwijania umiejętności komunikacyjnych, uczestniczyłem w zajęciach pokazowych oraz zapoznałem się z nowymi formami kształcenia (m.in. wykorzystującymi sztuczną inteligencję i elementy grywalizacji). Szczególną uwagę zwrócono na potrzeby osób z grup defaworyzowanych (zagrożonych wykluczeniem społecznym) oraz uczestniczących w wymianie studenckiej. W trakcie wizyty we Włoszech wziąłem także udział w „University Social Media Managers around Europe” Staff Week – wydarzeniu będącym okazją do rozważań na temat współczesnych wyzwań w zakresie informacji, komunikacji i marketingu cyfrowego. Przybliżona tematyka spotkania: m.in. skuteczne wykorzystywanie potencjału pozycjonowania strategicznego, planowanie komunikacji w przestrzeni internetowej oraz tworzenie treści na potrzeby mediów cyfrowych.

7. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Działalność dydaktyczną, organizacyjną i popularyzującą naukę rozpocząłem w 2008 roku. Pierwszy obszar objął przede wszystkim zajęcia dydaktyczne dla studentek i studentów I roku informacji naukowej i bibliotekoznawstwa (przedmiot: źródła bibliograficzne), a w roku 2009 – dla uczestników studiów doktoranckich z zakresu socjologii (przedmiot: wyszukiwanie informacji). W latach 2008–2015 miałem okazję odbywać zajęcia także ze słuchaczkami i słuchaczami Podyplomowych Studiów w Zakresie Infobrokerstwa i Zarządzania Informacją

(przedmiot: zarządzanie informacją w repozytoriach cyfrowych i zasobach Open Access) oraz Studiów Podyplomowych w Zakresie Edytorstwa Komputerowego (przedmiot: grafika komputerowa). W latach 2013–2019 prowadziłem także zajęcia na kierunku kulturoznawstwo w ramach specjalności cyberkultura, której program miałem okazję współtworzyć. W latach 2019–2020 będąc zatrudnionym na stanowisku asystenta pracownikiem badawczo-dydaktycznym, kontynuowałem prowadzenie zajęć dydaktycznych. Na kierunku architektura informacji prowadziłem następujące przedmioty: ekologia informacji, humanistyka w systemie klasyfikacji nauk, kolekcje cyfrowe, podstawy grafiki wektorowej, sieciowe środowisko pracy, interakcja człowiek–komputer, wprowadzenie do multimediów oraz języki tworzenia serwisów WWW. Z kolei na kierunku zarządzanie informacją i bibliologia prowadziłem przedmiot sieciowe środowisko pracy, na medioznawstwie – laboratorium komputerowe, a na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna – Internet w pracy dziennikarza (aspekty techniczne). W kolejnych latach katalog prowadzonych przeze mnie przedmiotów powiększył się m.in. o seminarium dyplomowe oraz kursy przygotowane w języku angielskim (corporate identity in graphic design oraz disinformation and fact-checking). Aktualnie najliczniejszą grupę odbiorców do których adresowane są prowadzone przeze mnie zajęcia dydaktyczne (m.in. sieciowe środowisko pracy, języki tworzenia stron internetowych, podstawy grafiki wektorowej, wprowadzenie do multimediów, platformy e-learningowe, obszary zastosowania Internetu Rzeczy, techniki audiowizualne) stanowią studenci kierunku architektura informacji.

W latach 2023–2026 odbyłem sześć wizyt zagranicznych, które znalazły odzwierciedlenie w realizowanych przeze mnie obowiązkach dydaktycznych (szerzej o tym wspomniano w punkcie 6. autoreferatu). Dodatkowym rezultatem współpracy międzynarodowej było przygotowanie programu nowych zajęć prowadzonych w języku angielskim na toruńskim uniwersytecie. W planowaniu programu spotkań ujęto pomysły wykorzystywane przez włoskich dydaktyków (m.in. eksploratory walk, gamifikacja, laboratorium użyteczności i funkcjonalności). Dzięki temu zajęcia zyskały element praktyczny i są lepiej dostosowane do współczesnego rynku pracy, o czym świadczy duże zainteresowanie nimi zarówno wśród studentów polskich, jak i zagranicznych. Pokłosiem kontaktów nawiązanych z włoskimi wykładowcami było także podjęcie wstępnych rozmów w kierunku uruchomienia wspólnego projektu dydaktycznego (tzw. Blended Intensive Programme, BIP) w ramach Programu Erasmus+. Wspólnie z pracownikami Università degli Studi di Modena e Reggio Emilia omówiono zakres współpracy i kształt oferty dydaktycznej skierowanej zarówno do studentów z Włoch, jak i z Polski.

W latach 2021–2026 pod moim kierunkiem zostało napisanych 30 prac licencjackich na kierunku architektura informacji (jedna z nich, autorstwa Katarzyny Rohdy zatytułowana *Wykorzystanie platformy TikTok w działaniach promocyjnych polskich muzeów na przykładzie Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Emigracji w Gdyni i Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu*, została nagrodzona w 12. edycji konkursu DIMAQ UNI na najlepszą pracę dyplomową z zakresu marketingu internetowego, organizowanego wspólnie przez IAB Polska i Szkołę Główną Handlową w Warszawie). Zrecenzowałem także 54 prace dyplomowe (magisterskie i licencjackie na kierunku architektura informacji). W 2025 roku zostałem promotorem pomocniczym rozprawy doktorskiej zatytułowanej *Biblioteki wobec dezinformacji: nowe kompetencje i strategie działania w erze generatywnej sztucznej inteligencji*. Praca powstaje pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Fedorowicz-Kruszewskiej, prof. UMK. W bieżącym roku akademickim 2025/26 pracę licencjacką pod moim kierunkiem pisze sześć studentów kierunku architektura informacji. Lista tematów do tej pory zrealizowanych znajduje się pod adresem: <https://krysinski.prac.umk.pl/prace-licencjackie>.

Od samego początku mojej pracy zawodowej, ważny obszar mojej aktywności stanowią szkolenia adresowane do różnych grup odbiorców. W 2011 roku wspólnie z dr E. J. Kurkowską i dr N. Pamulą – zorganizowałem *Kurs wyszukiwania informacji dla maturzystów „Starter”*, który dał początek innym projektom realizowanym z myślą o kształceniu kompetencji informacyjnych młodzieży (*Matura bez Google? – To możliwe!* – warsztaty dla maturzystek i maturzystów, realizowane wspólnie z dr hab. M. Kowalską-Chrzanowską, prof. UMK oraz *Mam na imię książka* – zajęcia dla najmłodszych realizowane wspólnie z dr E. J. Kurkowską i dr N. Pamulą Cieślak podczas Toruńskiego Festiwalu Nauki i Sztuki). W 2013 roku włączyłem się w prace nad kolejnym kursem e-learningowym dla bibliotekarek i bibliotekarzy – *Infobroker*, przygotowując materiały dydaktyczne do modułu „Warsztat pracy infobrokera”. Przedsięwzięcie było realizowane wspólnie z Biblioteką Pedagogiczną w Toruniu. Zdobyte doświadczenie pozwoliło mi na wzięcie udziału w kolejnym przedsięwzięciu. W 2015 roku na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu powstał projekt pn. „Uniwersytet Młodych” adresowany do uczennic i uczniów VII i VIII klasy szkoły podstawowej oraz III klasy gimnazjum, w którym wzięłem udział jako wykładowca (wspólnie z dr hab. M. Kowalską-Chrzanowską, prof. UMK), prowadząc zajęcia z wyszukiwania informacji na profilu dziennikarskim. W 2016 roku zorganizowałem szkolenie *Researcher – kurs profesjonalnego wyszukiwania informacji* (dwudniowe spotkanie dla nauczycielek i nauczycieli IX Liceum Ogólnokształcącego im. Kazimierza Jagiellończyka w Toruniu). W następnym roku kontynuowałem tę działalność w postaci następujących przedsięwzięć:

dwudniowego szkolenia pn. *Social media* (przedsięwzięcie realizowane w ramach projektu „Razem osiągniemy więcej...” dla Deutsch-Polnisches Jugendwerk: Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży), warsztatów *Zarządzanie wizerunkiem w mediach społecznościowych* oraz *Nie tylko Power Point, czyli alternatywne aplikacje do tworzenia prezentacji* (adresowane do kadry pedagogicznej IX Liceum Ogólnokształcącego im. Kazimierza Jagiellończyka w Toruniu) oraz *Szkolenia infobrokerskiego* przeznaczonego dla pracowniczek i pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Toruniu. W latach 2017–2018 uczestniczyłem w projekcie „UNI-KOMP-AS”, prowadząc wraz z dr hab. M. Kowalską-Chrzanowską, prof. UMK zajęcia z zakresu zaawansowanych metod przetwarzania tekstu oraz współpracy online. Szkolenie to było współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.1 Kompetencje w szkolnictwie wyższym i przygotowywało do egzaminów na Europejskie Prawo Jazdy Komputerowe ECDL. We wrześniu 2018 roku poprowadziłem szkolenie dotyczące mediów społecznościowych dla osób pracujących w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2018 „Partnerstwo dla książki”. Spotkanie zaowocowało nawiązaniem dalszej współpracy w zakresie dokształcania bibliotekarzy. W 2019 roku zostałem wykonawcą w projekcie „Podniesienie kompetencji cyfrowych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego i łódzkiego”, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa” 2014–2020, Działanie 3.1. „Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych” (2019–2020; realizator: Fundacja Promocji Gmin Polskich), co skutkowało przeszkoleniem kilkuset osób w zakresie kompetencji informacyjnych. W tym samym roku zaangażowałem się w prace przy kolejnym projekcie edukacyjnym – „E-aktywni mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego i łódzkiego”, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa” 2014–2020, Działanie 3.1. „Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych” (2018–2019; realizator: Fundacja Aktywnych Inicjatyw Rozwoju, Towarzystwo Rozwoju Gminy Płużnica). W ramach tego przedsięwzięcia również pełniłem rolę edukatora w zakresie kształcenia kompetencji informacyjnych wśród mieszkanki i mieszkańców obu województw. W latach 2020–2021 byłem wykonawcą w projekcie „Uczymy, jak uczyć: Enter”, realizowanym w ramach inicjatywy Lekcja: Enter przez konsorcjum: Fundację Orange, Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego oraz Instytut Spraw Publicznych. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu

Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020, z kolei w 2021 roku zostałem członkiem Zespołu ds. audytu i zmian stron internetowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 2023 roku zostałem wykonawcą w projekcie „Informacja i Komunikacja – popularyzacja badań naukowych i rozwiązań technologicznych”, który był realizowany w ramach programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki” Ministra Nauki i Edukacji (nr SONP/SN/549779/2022). W ramach tego przedsięwzięcia poprowadziłem wykład dla bibliotekarek i bibliotekarzy pt. *Obecność innowacyjnych rozwiązań wdrażanych w różnych obszarach przestrzeni informacyjnej i wpisujących się w założenia koncepcji smart city ze szczególnym uwzględnieniem instytucji sektora GLAM* oraz nagrałem podcast pt. *Czym jest smart city i jak odnajdują się w nim biblioteki?*

Od początku mojej działalności na uniwersytecie, najpierw jako pracownik administracyjny, a następnie badawczo-dydaktyczny, biorę czynny udział w wydarzeniach inicjowanych przez Instytut Badań Informacji i Komunikacji (dawniej: Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii). W 2008 roku zaangażowałem się w organizację X Ogólnopolskiej Konferencji Bibliotek Szkół Wyższych Niepaństwowych pn. *Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej: tradycja i nowoczesność* (Toruń 9–11 czerwca 2008 roku), organizowanej wspólnie przez Instytut INiB UMK i Bibliotekę Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu. Przygotowywałem program ramowy konferencji i czuwałem nad jej przebiegiem od strony technicznej. Z kolei w 2009 roku dołączyłem do zespołu odpowiedzialnego za aktualizację i modyfikację treści szkoleniowych w kursie e-learningowym „Bibweb”, przeznaczonym dla bibliotekarzy. Było to przedsięwzięcie realizowane wspólnie przez Fundację Bertelsmanna, Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie, Komisję Wydawnictw Elektronicznych SBP EBIB oraz Instytut INiB UMK. Skutkiem podjętych działań na rzecz środowiska bibliotekarskiego było wzięcie udziału w kolejnym przedsięwzięciu. W 2010 roku zostałem zaproszony do wzięcia udziału w pracach nad stworzeniem nowego szkolenia e-learningowego – projektu „Login: biblioteka”, który powstał na potrzeby Programu Rozwoju Bibliotek, przy udziale Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Fundacji Billa i Mellindy Gates. W przedsięwzięciu tym byłem odpowiedzialny za opracowanie koncepcji kursu, przygotowanie treści szkoleniowych oraz zdalne prowadzenie zajęć. W 2012 roku zostałem członkiem komitetu organizacyjnego III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Niewygodne dla władzy. Ograniczanie wolności słowa na ziemiach polskich od wieku XIX do czasów współczesnych* (Toruń, 8–9 listopada 2012 roku), organizowanej przez Instytut INiB UMK. W ramach powierzonych mi zadań stworzyłem serwis internetowy oraz opracowałem projekt materiałów

graficznych. Rok później Instytut INiB UMK zorganizował konferencję naukową pn. *Homo communicativus. Współczesne oblicza komunikacji i informacji* (Toruń, 24–25 czerwca 2013 roku). Ponownie zaangażowałem się w prace nad tym przedsięwzięciem jako członek komitetu organizacyjnego, odpowiedzialny za zaprojektowanie serwisu internetowego, pozyskanie sponsorów i patronów oraz opracowanie materiałów promujących wydarzenie. Konferencja była jednym z pierwszych interdyscyplinarnych wydarzeń organizowanych przez Instytut INiB UMK. W kolejnym roku Instytut INiB UMK zorganizował czwartą odsłonę konferencji pod hasłem „Niewygodne dla władzy” – IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Niewygodne dla władzy. Ograniczanie wolności słowa na ziemiach polskich od wieku XIX do czasów współczesnych* (Toruń, 23–24 października 2014 roku). Tym razem także wziąłem udział w pracach komitetu organizacyjnego, pełniąc podobne funkcje jak w edycji poprzedniej. Pod koniec 2014 roku zostałem członkiem zespołu ds. wizerunku i promocji Instytutu INiB UMK. W 2015 roku ponownie zostałem członkiem komitetu organizacyjnego kolejnej organizowanej przez Instytut INiB UMK konferencji – *Homo Communicativus. Przestrzeń informacyjna współczesnej nauki* (Toruń, 25–26.06.2015). Do moich obowiązków należało zaprojektowanie serwisu internetowego oraz materiałów promocyjnych. W kolejnym roku zostałem członkiem Zespołu roboczego ds. opracowania i wdrożenia projektu strony integracyjnej UMK, kierowanego przez dr. hab. Mieczysława Kunza – pełnomocnika Rektora ds. Promocji Uniwersytetu oraz członkiem Wydziałowego zespołu ds. Promocji WNH UMK. Dwa lata później brałem również udział w pracach komitetu organizacyjnego konferencji *Wizualizacja Informacji w Humanistyce* (Toruń, 23–24 marca 2017 roku), będąc odpowiedzialnym za stworzenie serwisu internetowego i materiałów promujących. Na początku 2026 roku w gronie współpracowników naukowych mojej Katedry zaplanowaliśmy coroczną konferencję naukową, której pierwsza edycja odbędzie się 15 października 2026 roku. Wydarzenie z cyklu „Biblioteka Otwarta” odbędzie się pod hasłem: „Biblioteka w służbie wiedzy i relacji społecznych”. Wezmę udział w jej przygotowaniach jako członek obu komitetów – naukowego i organizacyjnego.

Popularyzacja wyników prowadzonych przeze mnie badań naukowych stanowi ważną część mojej pracy zawodowej. W jej ramach zostałem ekspertem na łamach lokalnego tygodnika „Tylko Toruń”, na łamach którego popularyzowałem wiedzę na temat zjawiska *smart city*, przybliżając to zagadnienie mieszkańcom miasta. W latach 2020–2022 ukazało się 15 artykułów na ten temat:

- *Cyfryzacja kluczem do Smart City. Czy polskie miasta sobie z nią radzą?* [dostęp 13 marca 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/cyfryzacja-kluczem-do-smart-city-czy-polskie-miasta-sobie-z-nia-radza>;
- *Smart City w Polsce. Jak wypadamy na tle zagranicy?* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 24 lutego 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/smart-city-w-polsce-jak-wypadamy-na-tle-zagranicy>;
- *IoT w smart city. Czym jest Internet Rzeczy?* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 24 lutego 2021]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/iot-w-smart-city-czym-jest-internet-rzeczy>;
- *Smart obywatele, czyli hackerzy danych. Jaka jest ich rola w inteligentnym mieście?* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 22 lutego 2021]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/smart-obywatele-czyli-hackerzy-danych-jaka-jest-ich-rola-w-inteligentnym-miescie>;
- *Smart city, czyli miasta bez korków i problemów z parkowaniem* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 12 lutego 2021]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/smart-city-czyli-miasta-bez-korkow-i-problemow-z-parkowaniem>;
- *Zdrowie w smart city. Czym są inteligentne usługi zdrowotne?* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 4 lutego 2021]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/zdrowie-w-smart-city-czym-sa-inteligentne-uslugi-zdrowotne>;
- *Czy smart city może być groźne?* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 25 stycznia 2021]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/czy-smart-city-moze-byc-grozne>;
- *Klucz do sukcesu smart city: Cyfryzacja administracji publicznej* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 30 grudnia 2020]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/klucz-do-sukcesu-smart-city-cyfryzacja-administracji-publicznej>;
- *Miasto przyjazne starzeniu. Przegląd rozwiązań* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 29 grudnia 2020]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/miasto-przyjazne-starzeniu-przeglad-rozwiazan>;
- *Smart living, czyli co sprawia, że żyje nam się dobrze* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 14 grudnia 2020]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/smart-living-czyli-co-sprawia-ze-zyje-nam-sie-dobrze>;

- *Smart house. Wizja przyszłości czy standard terażniejszości?* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 7 grudnia 2020]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/smart-house-wizja-przyszlosci-czy-standard-terazniejszosci>;
- *Miasto blisko obywatela, czyli czym jest partycypacja społeczna w smart cities?* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 23 listopada 2020]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/miasto-blisko-obywatela-czyli-czym-jest-partycypacja-spoeczna-w-smart-cities>;
- *Nowoczesne technologie jako czynnik wzmacniający inteligencję miast* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 16 listopada 2020]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/nowoczesne-technologie-jako-czynnik-wzmacniajacy-inteligencje-miast>;
- *Smart city musi być eko. Jak uczynić miasto bardziej zielonym?* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 10 listopada 2020]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/smart-city-musi-byc-eko-jak-uczynic-miasto-bardziej-zielonym>;
- *Jedna karta, wiele możliwości. Czym jest zintegrowana karta usług miejskich?* [on-line] „Tylko Toruń” [dostęp 2 listopada 2020]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/smart-cities/jedna-karta-wiele-mozliwosci-czym-jest-zintegrowana-karta-uslug-miejskich>.

Kolejną okazją sprzyjającą popularyzacji wyników badań naukowych było adresowane do mieszkańców Torunia spotkanie w Centrum Wsparcia i Integracji Równik pt. *Czym jest dezinformacja i jak z nią walczyć?* w 2025 roku (wydarzenie zostało zarejestrowane i opublikowane jako podcast). Udzieliłem także wywiadu pt. *Rozmowa na temat dezinformacji i sposobów walki z nią* w ramach audycji „Regionalny Punkt widzenia” w Polskim Radiu PiK (autorka: Adriana Andrzejewska-Kuras). Koordynowana przeze mnie Poradnia w roku akademickim 2024/2025 i 2025/2026 otrzymała grant na działalność rozwojową. Środki zostały przeznaczone na działania promujące, szkoleniowe oraz nagranie specjalnych odcinków podcastu „My i Technologie”. Kluczowym celem było zwiększenie świadomości na temat aktywności poradni zarówno w środowisku akademickim, jak i wśród lokalnej społeczności.

W codziennej pracy niezwykle ważne dla mnie jest nawiązanie konstruktywnego i twórczego dialogu z osobami studiującymi. W 2021 roku stworzyłem w Instytucie Badań Informacji i Komunikacji Studenckie Koło Naukowe Architektów Informacji, którego zostałem opiekunem naukowym. Tę funkcję pełnię do tej pory. Koło skupia blisko 30 studentów i studentek z różnych kierunków studiów, zainteresowanych poszerzaniem wiedzy w zakresie

projektowania serwisów internetowych, wykorzystania mediów społecznościowych w różnych obszarach działalności (nauka, kultura, edukacja, PR) oraz tworzeniem nowoczesnych form przekazu informacji. Organizacja prowadzi działalność w trzech obszarach: popularyzatorskim (promowanie kierunku architektura informacji wśród obecnych i przyszłych studentów), badawczym (udział w konferencjach, panelach dyskusyjnych, seminariach, odczytach i warsztatach; spotkania z przedstawicielami świata nauki i biznesu) oraz organizacyjnym (zajęcia dla najmłodszych, pokazy, spotkania). Członkowie koła aktywnie działają w mediach społecznościowych oraz prowadzą własny podcast „My i Technologie”, w którym rozmawiają o roli postępu we współczesnym świecie, znaczeniu innowacyjnych rozwiązań i zmianach, które są wynikiem wdrażania nowych technologii w różnych obszarach życia. Jednym z pierwszych zadań osób zaangażowanych w prace koła było testowanie aplikacji stworzonej z myślą o osobach studiujących na UMK. Narzędzie zostało przygotowane przez Zespół opracowujący aplikację mobilną „Gra o dyplom” dla studentów UMK w ramach projektu „Universitas Copernicana Thoruniensis in Futuro II – modernizacja Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w ramach zintegrowanego Programu Uczelni. Działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych”, w ramach którego pełniłem funkcję osoby odpowiedzialnej za testowanie aplikacji i eliminowanie błędów merytorycznych i technicznych. W 2022 roku Uniwersytet Mikołaja Kopernika został członkiem konsorcjum Young Universities for the Future of Europe (YUFE). Jeden z filarów projektu stanowi współpraca z otoczeniem zewnętrznym i aktywizacja lokalnej społeczności. W odpowiedzi na zapotrzebowanie mieszkańców, utworzono poradnię, w ramach której studenci i studentki udzielają bezpłatnych porad w określonych obszarach. Jednym z nich jest przestrzeń informacyjna, dlatego też postanowiłem zaangażować się w ten projekt jako koordynator Poradni Tworzenia i Audytu Stron Internetowych (obecnie Poradnia Tworzenia Stron Internetowych). Poradnia udziela wskazówek dotyczących właściwego tworzenia serwisów WWW. Celem organizacji jest popularyzowanie wiedzy w zakresie projektowania serwisów internetowych z uwzględnieniem najważniejszych zasad dotyczących architektury informacji, estetyki, funkcjonalności i użyteczności stron internetowych. Ważnym elementem działań poradni jest informowanie o bezpiecznych rozwiązaniach i ochronie swoich danych w Internecie. Jednym z kluczowych projektów angażujących uczestników w/w organizacji był projekt „Zgłoś Trolla”, współkoordynowany przeze mnie w 2022 roku. Oś projektu stanowiła platforma zglostrolla.pl, zainicjowana wspólnie przez firmy Brand24 oraz Nieagencja, służąca do gromadzenia informacji na temat fake newsów. Zweryfikowane komunikaty będące dezinformacją trafiały do Państwowego Instytutu Badawczego NASK lub do centrali platformy społecznościowej,

w której zostały opublikowane. Skutkiem działań było usuwanie fałszywych kont w serwisach społecznościowych oraz blokowanie ich właścicieli. W serwisach lokalnych ukazały się ponadto artykuły popularno-naukowe skierowane głównie do mieszkańców Torunia:

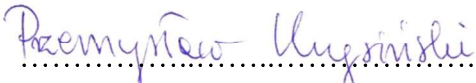
- *Naukowcy z UMK: w Polsce powstają farmy trolli, sieją dezinformację o Ukrainie i wojnie*, „*Nowości. Dziennik toruński*” z dn. 05.-06.11.2022, nr 258, s. 5 [rozm. przepr. Wojciech Pierzchalski]. Dostępny także w World Wide Web: <https://nowosci.com.pl/naukowcy-z-umk-w-polsce-powstaja-farmy-trolli-sieja-dezinformacje-o-ukrainie-i-wojnie/ar/c1-16995433>;
- *UMK. Studenci z Torunia walczą z dezinformacją, stworzyli projekt „Zgłoś Trolła”* [on-line] „*Nowości. Dziennik toruński*” [dostęp 26 marca 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://nowosci.com.pl/umk-studenci-z-torunia-walczą-z-dezinformacją-stworzyli-projekt-zglos-trolla/ar/c5-16116285>;
- *Zgłoś Trolła. Studenci UMK włączają się w walkę z fake newsami* [on-line] „*Tylko Toruń*” [dostęp 21 marca 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://tylkotorun.pl/wiadomosci/zglos-trolla-studenci-umk-wlaczaja-sie-w-walke-z-fake-newsami>;
- *Zgłoś Trolła. Toruńscy studenci będą weryfikowali informacje na temat wojny w Ukrainie* [on-line] *Wyborcza.pl* [dostęp 21 marca 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://torun.wyborcza.pl/torun/7,48723,28244753,zglos-trolla-torunscy-studenci-beda-weryfikowali-informacje.html>.

W codziennej pracy wykorzystuję wiele umiejętności pozyskanych jeszcze w toku studiów. Od października 2007 roku do kwietnia 2025 roku współprowadziłem stronę internetową i media społecznościowe IBIK UMK oraz byłem zaangażowany w działania promujące kierunki studiów prowadzone na wydziale (udział w „Drzwiach Otwartych” i innych inicjatywach promujących ofertę edukacyjną IBIK UMK, uczestnictwo w pracach wydziałowego zespołu do spraw promocji, projektowanie materiałów promocyjnych). Od 2019 roku jestem opiekunem I roku studentów architektury informacji. Regularnie zachęcam do włączania się w prace koła naukowego oraz podjęcia innych działań zmierzających do popularyzowania wiedzy na temat architektury informacji. Od 2024 roku pełnię funkcję koordynatora Programu Erasmus+ z ramienia Instytutu Badań Informacji i Komunikacji. W ramach pełnionych obowiązków opracowałem nowe treści na wydziałową stronę dotyczącą programu Erasmus+, obejmującą m.in.: najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi, instrukcje „krok po kroku” dla studentów z Polski oraz studentów zagranicznych, ujednolicony spis

zagranicznych uczelni współpracujących z wydziałem, zmiany mające na celu zwiększyć liczbę osób wyjeżdżających i przyjeżdżających. Od kilku lat wspólnie z członkami i członkiniami Studenckiego Koła Naukowego Architektów Informacji organizuję majowe i grudniowe spotkania dla społeczności związanej z toruńską architekturą informacji (integracja środowiska), w trakcie których promuję wiedzę na temat architektury informacji.

Jestem aktywnym członkiem dwóch organizacji naukowych: Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej oraz Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Za osiągnięcia w działalności organizacyjnej zostałem pięciokrotnie nagrodzony wyróżnieniem Rektora UMK w latach: 2011, 2015, 2017, 2018 i 2022.

8. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

.....
(podpis wnioskodawcy)